

Berättelse

om hvad i rikets styrelse sedan sista riksdags sammanträde sig tilldragit;

gifven Stockholms slott å rikssalen den 18 Januari 1879.

Sedan franska kamrarne godkänt fördraget af den 10 Augusti 1877 jemte dertill hörande protokoll rörande ön S:t Barthelemys återlemnande till Frankrike, hafva ratifikationerna utvexlats i Paris den 6 Mars, hvarefter öns öfverlemnande till de franska myndigheterna försiggått den 16 i sistnämnda månad.

Utvexling af ratifikationerna af fördraget om kolonien S:t Barthelemys återlemnande till Frankrike.

Efter att Riksdagen i underdånig skrifvelse af den 10 Maj gifvit sitt samtycke till Kongl. Maj:ts proposition att ett belopp af 80,000 francs, eller den lösesumma franska staten erlagt för svenska kronans egendom å S:t Barthelemy, finge användas till att å ön grundlägga en stiftelse för allmännyttigt ändamål, har Kongl. Maj:t den 21 Juni fastställt stadgar för densamma under benämning "Konung Oscar II:s stiftelse." De dertill anslagna medlen hafva blifvit utbetalade till franska regeringen, som tillförsäkrat stiftelsen sitt skydd samt tillerkänt den egenskapen af allmännyttig inrättning.

Om upprättande på S:t Barthelemy af en allmännyttig inrättning under benämning "Konung Oscar II:s stiftelse".

Medelst utbyte af ministeriella noter har handelstraktaten mellan de förenade rikena och Frankrike af den 14 Februari 1865 blifvit ytterligare förlängd till utgången af innevarande år 1879.

Förlängning af 1865 års handelstraktat mellan de förenade rikena och Frankrike.

Den 6 Mars hafva i Paris utvexlats ratifikationerna af det den 3 November 1877 mellan Sverige och Frankrike afslutade fördrag angående utväxling af postanvisningar.

Utvexling af ratifikationerna af fördraget om utväxling af postanvisningar mellan Sverige och Frankrike.

Uti den allmänna postförening, som bildades genom afslutande af internationella posttraktaten i Bern den 9 Oktober 1874, hafva på grund af särskilda diplomatiska akter följande länder med de uti sagda traktat deltagande

Nya länders inträde i allmänna postföreningen.

Bih. till Riksd. Prot. 1879. 1:a Saml. 1:a Afd.

Riksdags-Berättelsen.

magters samtycke inträdt, nemligen de britiska besittningarna Canada, Newfoundland, Guldkusten, Senegambien, Lagos, Sierra Leona, Falklandsöarne och Honduras samt Peru.

Fördrag, afslutadt i Paris om bildande af en verdenspostförening.

Ett fördrag om bildande af en verdenspostförening, afsedt att från och med den 1 April innevarande år ersätta förenämnda i Bern afslutade internationella posttraktat, har den 1 Juni blifvit i Paris undertecknad af befullmäktigade ombud från de förenade rikena samt flertalet stater så inom som utom Europa, i sammanhang hvarmed tvenne särskilda aftal mellan de förenade rikena och vissa bland dessa stater blifvit träffade, nemligen samma dag rörande utvexling af bref af angifvet värde samt den 4 i samma månad rörande utvexling af postanvisningar. Kongl. Maj:ts ratifikation af ifrågakvarande fördrag och särskilda aftal är gifven den 13 December.

Det internationella fördraget ang. förvaltningen och underhållet af fyrinrättningen på Cap Spartel tillträdt af tyska riket.

Det mellan Sverige och Norge m. fl. stater, å ena sidan, samt Marocko, å den andra, den 31 Maj 1865 afslutade fördrag angående förvaltningen och underhållet af en fyrinrättning på Cap Spartel har blifvit tillträdt af tyska riket genom ett för sådant ändamål den 4 Mars i Tanger undertecknad protokoll.

Fördrag med tyska riket om utlemnande af förbrytare.

Emellan de förenade rikena och tyska riket har genom å ömse sidor befullmäktigade ombud den 19 Januari blifvit i Berlin afslutadt ett fördrag angående ömsesidigt utlemnande af förbrytare. Kongl. Maj:ts ratifikation af berörda fördrag är gifven den 12 April och utvexlad emot H. M:t Tysklands Kejsares den 31 Maj.

Deklaration med Italien om utlemnande af förbrytare.

En deklARATION till utvidgande af det emellan de förenade rikena och Italien den 20 September 1866 afslutade fördrag angående ömsesidigt utlemnande af förbrytare är undertecknad och utvexlad i Stockholm den 28 Maj.

Regleringar inom konsulatväsendet.

Ny reglering af konsulatet i Lübeck har blifvit faststald den 15 Mars; och har Kongl. Maj:t den 1 November beslutat indragning af konsulatet i Dunkerque samt distriktets förläggande under konsulatet i Hävre.

Utgifvande af konsulernes årsberättelser.

För utgifvande af konsulernes årsberättelser angående de förenade rikenas handel och sjöfart m. m., har den 15 Mars å konsulsstaten anvisats ett årligt belopp af högst 3,000 kronor att tills vidare utgå.

Förnyad instruktion för embets- och tjänstemännen i Utrikesdepartementet.

Under den 8 November har Kongl. Maj:t utfärdadt förnyad nådig instruktion för embets- och tjänstemännen i Utrikesdepartementet.

Berättelse angående rättsväsendet i riket för år 1876 har blifvit afgifven och i vanlig ordning till trycket befordrad.

Chefens för Justitie-departementet embetsberättelse.

I anledning af Riksdagens underdåniga hemställan har Kongl. Maj:t åt dertill i nåder förordnade komiterade uppdragit att utarbete förslag till erforderliga stadganden i fråga om säkerhet i jernvägar och dermed jemförliga anläggningar.

Komité för utarbetande af stadganden om säkerhet i jernväg.

Sedan Kongl. Maj:t, på sätt i berättelsen till senaste Riksdag omförmäldes, åt dertill i nåder förordnade komiterade uppdragit att utarbete ett på den tyska handelsrätten grundadt förslag till ny vexellag, har Kongl. Maj:t, efter det komiterade öfverlemnadt utkast till sådan lag, såväl öfver detsamma som öfver ett inom Justitiedepartementet upprättadt förslag till förordning om nya vexellagens införande och hvad i afseende derå iakttagas skall infordrat Högsta Domstolens underdåniga utlåtande.

Förslag till ny vexellag m. m.

Sedan inom Justitiedepartementet med biträde af dertill särskildt förordnade sakkunnige personer blifvit utarbetade förslag till dels förändrade formulär för primäruppgifterna till berättelsen angående rättsväsendet i riket och dels förändrad uppställning af vissa tabeller i samma berättelse, hafva öfver förstnämnda förslag vederbörandes underdåniga utlåtanden blifvit infordrade.

Angående förändrad anordning af chefens för Justitiedepartementet embetsberättelser.

Med afseende å de anmärkningar, som blifvit framställda derom, att krigslagarnes straffbestämmelser vore i vissa fall mera än behöfligt stränga, och sedan Riksdagens begge kamrar år 1878 uttryckt den mening, att en revision af dessa lagar vore af sådan anledning önskvärd, har Kongl. Maj:t anbefalt Krigshofrätten att, med ledning af den erfarenhet om nämnda lagars tillämpning, som vunnits under de tio år desamma varit gällande, inkomma med underdånigt utlåtande, huruvida straffen för rent militära förbrytelser, företrädesvis sådana, som under fredstid beginges, kunde, utan våda för krigstuktens upprätthållande, genom nedsättning af de för en del dylika förseelser nu stadgade straffmaxima eller på annat lämpligt sätt mildras; i sammanhang hvarmed Krigshofrätten erhållit uppdrag att dels afgifva förslag till de förändrade lagstadganden, som funnes i sådant syfte lämpliga, dels yttra sig angående den vid riksdagen äfven afhandlade frågan, huruvida i krigslagarne borde införas de stadganden, hvarigenom underordnade vid krigsmagten vore tillförsäkrade lagligt skydd mot våld och förolämpning af förmän, dels ock i öfrigt föreslå de ändringar i krigslagarnes bestämmelser, hvartill Hofrätten kunde finna anledning.

Angående revision af gällande krigslagar.

Tillökning af
divisionernas
antal i Svea
Hofrätt.

För att bereda minskning af den hos Svea Hofrätt uppkomna balans af instämnda och vädjade mål har Kongl. Maj:t tillåtit nämnda Hofrätt att under ett år från och med den 1 Oktober 1878 arbeta å en afdelning utöfver det å stat bestända antalet divisioner.

Angående egen
jurisdiktion
för Skellefteå
stad.

På derom gjord underdånig ansökning har Kongl. Maj:t förordnat, att Skellefteå stad skall från och med månaden näst efter den, i hvilken borgmästare blifvit af Kongl. Maj:t utnämnd och förordnad, i judicielt häuseende skiljas från Skellefteå tingslag och i stället lyda under egen rådstufvurätt och magistrat.

Omorganisa-
tion af råd-
stufvurätter o.
magistrater.
Ordning vid
borgmästare-
val.

Efter vederbörandes förslag äro föreskrifter meddelade angående ny arbetsordning för rådstufvurätten och magistraten i Karlstad; hvarjemte särskild röstgrund vid borgmästareval i Visby blifvit af Kongl. Maj:t fastställd.

Upphörande af
magistrats rät-
tighet att för-
ordna boupptecknings- och
arfskiftesmän.

På grund af derom gjord framställning har Kongl. Maj:t, med stöd af Kongl. förordningen den 1 Maj 1868 angående bouppteckningars och arfskiftens upprättande i stad, förklarar att i staden Karlstad magistratens rättighet att förordna boupptecknings- och arfskiftesmän skall upphöra.

Delning af
domsagor.

Sedan Riksdagen bifallit Kongl. Maj:ts nådiga framställningar om anvisande af erforderliga medel för genomförande af delning utaf Kungadömet och Medelpads domsagor, af hvilka den förra skulle så delas, att Öppunda och Villåttinge härad komme att utgöra en domsaga samt Jönåkers, Rönö och Hölebo härad en domsaga, och Medelpads domsaga komma att delas i Medelpads vestra, omfattande Torps, Tuna och Selångers tingslag, samt Medelpads östra, bestående af Njurunda, Sköns, Ljustorps och Indals tingslag, har ifrågavarande reglering af dessa domsagor från början af innevarande år trädt i verket; hvarjemte, på Kongl. Maj:ts förordnande, Daga härad blifvit jemväl från innevarande års början skildt från Lifgedingets domsaga och i stället förenadt med Jönåkers, Rönö och Hölebo härad till en domsaga, benämnd Nyköpings domsaga.

Likaledes har Kongl. Maj:t, sedan Riksdagen bifallit hvad Kongl. Maj:t föreslagit i afseende å reglering af domsagorna inom Jemtlands län, förordnat, att nämnda län skall från början af innevarande år vara deladt i fyra domsagor, omfattande, Jemtlands norra domsaga: tingslagen Hammerdal, Lit och Rödön, Jemtlands vestra domsaga: tingslagen Offerdal, Undersåker, Hallen, Oviken och Sunne, Jemtlands östra domsaga: tingslagen Ragunda, Refsund, Brunflo samt Hackås och Näs och Herjeådalens domsaga: tingslagen Sveg, Hede och Berg.

Jemlikt grunderna i Kongl. förordningen den 17 Maj 1872 angående ändring i vissa fall af gällande bestämmelser om häradsting och i enlighet med derom framställt förslag är förordnad, att en förändrad anordning af lagtima tingen i Neder-Luleå och Öfver-Luleå tingslag skall från början af innevarande år ega rum.

Förändrad anordning af lagtima tingen i Neder-Luleå och Öfver-Luleå tingslag.

Kongl. Maj:t har på derom gjord underdånig ansökning förordnat att från innevarande års början två lagtima ting skola årligen hållas i hvardera af Svegs och Hede tingslag, det ena under vintern och det andra under hösten.

Ang. lagtima tingen i Svegs och Hede tingslag.

För undanröjdande af åtskilliga väsentliga olägenheter i landets judiciella och administrativa indelning har Kongl. Maj:t, uppå gjord framställning, förordnat: att hemmanet Fählön N:r 1 om $\frac{1}{2}$ mantal skall från innevarande års början i judicielt och administrativt hänseende skiljas från Singö kapellförsamling och Häfverö socken samt Väddö och Häfverö skeppslag och i stället förläggas till Börstils socken och Frösåkers härad inom Stockholms län; att Breds qvarnlägenhet skall från 1880 års början i judicielt och administrativt hänseende skiljas från Björksta socken och Ytter-Tjurbo härad af Vestmanlands län och i stället förläggas till Breds socken och Åsunda härad af Upsala län; samt att hemmanen Holmsjö N:r 1 om $\frac{1}{3}$ mantal, Holmsjö N:r 2 om $\frac{1}{6}$ mantal, Brännäs N:r 1 om $\frac{1}{4}$ mantal, Vännäs N:r 1 om $\frac{1}{4}$ mantal, Nynäs N:r 1 om $\frac{3}{2}$ mantal, Högåker N:r 1 om $\frac{1}{6}$ mantal, Aspliden N:r 1 om $\frac{3}{16}$ mantal, Björkås N:r 1 om $\frac{3}{2}$ mantal, Rökå N:r 1 om $\frac{1}{8}$ mantal och Berg N:r 1 om $\frac{3}{2}$ mantal samt krononybygget Aspliden N:r 2 skola likaledes från 1880 års början i judicielt hänseende öfverflyttas från Lycksele tingslag till Malå och Norsjö tingslag i Vesterbottens län.

Förändringar i landets judiciella och administrativa indelning.

Till följd af inbjudning, utgången från Kongl. Maj:ts regering, har under sistlidet års sommar i Stockholm sammanträdt en internationel penitentiärkongress, vid hvilken regeringen varit genom ombud representerad.

Ang. penitentiärkongressens sammanträde i Stockholm.

Kongl. Maj:t har i nåder förordnat, det må Färs samt Ingelstads och Järrestads härad å kronohäktet i Ystad samt Torps, Tuna, Selångers, Sköns, Ljustorps, Indals och Njurunda tingslag å kronohäktet i Sundsvall hafva tingsstad, hvarest i vissa brottmål ransakas och dömas må.

Gemensam tingsstad.

Under nedannämnda dagar har Kongl. Maj:t utfärdat följande, af Kongl. Maj:t föreslagna och af Riksdagen antagna förordningar, nemligen: 1878 den 1 Mars: angående förändrad lydelse af 6 punkten i 19 § af förordningen om nya strafflagens införande och hvad i afseende derå iakttagas skall den 16 Februari 1864;

Lagförändringar.

1878 den 12 Juli: angående upphäfvande af ridderskapet och adelns rätt att göra utpantning hos sina frälsebönder;

och har Kongl. Maj:t till följande af senast församlade Riksdag afgifna förslag till lagförändringar lemnat nådigt bifall och låtit å dessa förslag grundade förordningar utfärdas under de dagar, nedan förmäles:

1878 den 8 November: angående förändrad lydelse af 25 kap. 9 § Rättegångsbalken;

» den 6 December: angående ändring i gällande stadganden om val till organist och klockare;

hvarjemte Kongl. Maj:t låtit utfärda nådiga kungörelser dels under den 7 Juni 1878 angående pensionsrätt för häradshöfding och skyldighet att vid viss ålder från embetet afgå; dels den 14 i samma månad angående vissa domsagors indelning i valkretsar för riksdagsmannaval; dels den 12 Juli 1878 om kronofogdes och stadsfogdes dagbok i utsökningsmål samt angående hvad vid utsökningslagens tillämpning i vissa andra fall skall iakttagas; dels sistnämnda dag angående anställande af särskildt förordnade personer för att tillhandagå med ingifvande och uttagande af handlingar hos öfverexekutor; dels ock den 30 December 1878 angående anstånd med tillsättande af stadsfogde i vissa städer samt angående öfverexekutorsbefattningen i vissa andra städer, äfvensom den 29 November 1878 instruktion för Justitiekanslersemetet.

Indelta arméns vapenöfningar. Indelta infanteriets och kavalleriets vapenöfningar hafva under år 1878 egt rum till den utsträckning reglementen och gällande författningar bestämma.

Beväringsmanskapet. Beväringsmanskapet har öfvats enligt derom särskildt utfärdade föreskrifter, hvarvid andra klassen af det infanteriet tilldelade manskap under senare delen af regementsmötet, som vanligt, deltagit i stamtruppens öfningar.

Underbefälsskolor. Till indelta infanteriets underbefälsskola å Karlsborg hafva såsom elever varit kommenderade 24 underofficerare samt volontärer och manskap till ett antal af 447. Skolans verksamhet har pågått under 120 dagar.

Till kavalleriets underbefälsskola, som under 90 dagar varit samman dragen i Stockholm, hafva såsom elever varit beordrade 65 man.

Volontärskolan å Karlsborg. Till infanterivolontärskolan å Karlsborg, hvilken tog sin början den 1 sistlidne Oktober och kommer att pågå under närmare ett år, äro såsom elever kommenderade 339 volontärer.

Sedan Riksdagen år 1877 beviljat medel till aflöning vid indelta armén åt 78 korpraler, 78 vice korpraler och 156 volontärer, har Kongl. Maj:t i fråga om volontärs antagande, befordran, tjänstgöringsskyldighet m. m. meddelat särskilda bestämmelser att tillämpas med afseende så väl å dessa nya volontärs- samt korprals- och vice korprals-platser, hvilka senares innehafvare äro att hänföra till volontärer och hvilka alla erhålla nummer, som ock å volontärer med rote- eller rusthållslön vid indelta armén, volontärer med manskapsnummer vid värfvade armén samt de volontärer utom nummer, som, enligt särskildt medgifvande, få vid indelta och värfvade trupper antagas.

Bestämmelser rörande volontärer.

Till fälttjänstöfningar i Södermanlands och Stockholms län hafva varit sammandragne omkring 12,500 man, hufvudsakligen af fjerde och femte militärdistriktens trupper.

Fälttjänst-öfningar.

Med officerare af kavalleriet hafva fältöfningar under våren 1878 varit anordnade inom Södermanlands och Stockholms län. Likaså hafva fältöfningar anordnats distriktsvis under samma års höst med officerare ur första, andra och tredje militärdistriktet.

Fältöfningar.

Ur indelta armén hafva utgått kommenderingar såsom garnisonsförstärkning till Karlskrona och Vaxholm samt såsom fångbevakning till Långholmen. Sistnämnda kommenderings styrka har blifvit nedsatt och utgöres numera af 2 officerare, 2 underofficerare samt 87 korpraler och soldater.

Kommenderingar ur armén.

Krigshögskolan i hufvudstaden har den 1 sistlidne Augusti trädt i verksamhet och begagna för närvarande 19 ordinarie och 12 extra elever undervisning vid detta läroverk.

Krigshögskolan.

Efter fullständigt afslutad examen hafva under sistlidet år 19 officerare lemnat artilleri- och ingenjörhögskolan. Antalet officerare, som för närvarande begagna undervisningen derstädes, uppgår till 56.

Artilleri- och ingenjörhögskolan.

Från krigsskolan hafva under år 1878 utexaminerats 90 elever samt till elever derstädes beordrats 97 underofficerare och volontärer af arméns regementen och corpser.

Krigsskolan.

I den nu pågående kursen vid ridskolan å Strömsholm för kavalleriets officerare deltaga 15 officerare, 1 stallmästareelev och 2 beridareelever. Fem officerare af fortifikationen och infanteriet hafva under förlidet år åtnjutit undervisning i ridning vid skolan uti två särskilda kurser, hvardera under 2 $\frac{2}{3}$ månader.

Ridskolan vid Strömsholm.

Skjutskola. I likhet med föregående år har en skjutskola för officerare af infanteriet och kavalleriet sistlidne sommar under en tid af 70 dagar pågått vid Rosersberg, till hvilken skola varit som elever beordrade 34 officerare.

Lärokurs i gymnastik. Såsom elever uti lärokursen vid Gymnastiska centralinstitutet äro för närvarande kommenderade 33 officerare.

Lärokurser för sjukvårdsmanskap. Tre särskilda lärokurser för utbildande af sjukvårdsmanskap, hvardera omfattande fyra månader, hafva under det förflutna året varit anordnade i Stockholm, och hafva till hvarje lärokurs varit beordrade 20 man.

Lärokurser i hofbeslagskonst. Vid veterinärinstitutet i Stockholm och vid Alnarps landbruksinstitut hafva under årets tre första månader varit anordnade lärokurser i hofbeslagskonst för manskap af kavalleriet, hvarvid undervisning meddelats åt tillsammans 26 elever.

Militärläkarekurs. I likhet med föregående år har en militärläkarekurs varit anordnad vid allmänna garnisonssjukhuset i Stockholm, till genomgående af hvilken lärokurs under en tid af fyra månader varit beordrade 4 läkare och 5 officerare.

Frivilliga skarpskytteföreningarna. Af de frivilliga skarpskytteföreningarna voro vid sistlidet års slut 150, med tillsammans 16,768 medlemmar, ännu i verksamhet. Under det förflutna året hafva 4 föreningar, med tillsammans 454 medlemmar, anmälts såsom upplösta.

I likhet med hvad under flera föregående år egt rum, har en allmän skjuttäflingsfest för medlemmar af rikets frivilliga skarpskytteföreningar varit i hufvudstaden anordnad.

Skolungdomens vapenöfningar. Med anledning af gjorda framställningar om utlemnande till elementarläroverken af gevär utaf den för armén fastställda modell, har Kongl. Maj:t förordnat, att för bedrifvande af föreskrifven vapenöfning skall till statens högre elementarläroverk, folkskolelärare-seminarier och tekniska elementarskolor från kronans förråd till läns utlemnas erforderligt antal gevär af 1867 års första eller 1868 års förändringsmodell, med tillbehör, äfvensom tryckt anvisning till gevärens kändedom och vård, med förbindelse för skolornas styrelser att gevären väl vårda och, vid påfordran, till kronans förråd i brukbart skick återställa; hvarjemte vederbörande medgifvits rättighet att, mot betalning, hos Arméförvaltningen requirera patroner till gevären.

Officerares anställning vid främmande arméer. För vinnande af utbildning i krigareyrket hafva under sistlidet år 3 officerare längre eller kortare tid varit anstälde i utländska arméer, deraf 2 med understöd af statsmedel.

Utom det antal officerare, som under sommaren varit beordrade att utföra topografiska mätningar, hafva till tjenstgöring vid generalstabens särskilda afdelningar varit kommenderade 19 officerare från arméns olika regementen och corps, af hvilket antal 13 för närvarande äro vid staben tjenstgörande.

Officerares af armén tjenstgöring vid generalstabens.

Den komité, som år 1876 tillsattes för utarbetande af förslag till ordnande af den militära helsovården, är fortfarande i verksamhet.

Militärkomitéer.

Ett af denna komité uppgjort förslag till utredning och packningsplan för lätt bataljonsförbindervagn, med några af Medicinalstyrelsen deri föreslagna ändringar, har blifvit af Kongl. Maj:t godkänt och fastställt.

De två svensk-norska komitéer, som år 1877 nedsattes, den ena för att behandla frågorna om lämpligaste modell å gevär, karbin och revolver, den andra för att granska nu gällande exercisreglemente för kavalleriet, hafva ännu ej afslutat sina arbeten.

Under sistlidet år hafva två nya komitéer blifvit af Kongl. Maj:t tillsatta, den ena för att afgifva utlåtande angående det inflytande öppnandet af en segelled genom Baggensstaket kan komma att utöfva på Stockholms försvar i allmänhet, samt för öfrigt utreda frågorna om försvaret af inloppen ej mindre till Stockholm, än äfven till Karlskrona och Göteborg, den andra för att utarbeta förslag till instruktion för kavalleriets och artilleriets rid- och remontskolor. Derjemte har Kongl. Maj:t åt två sakkunnige män lemnat uppdrag att utarbeta förslag till instruktion och reglementariska föreskrifter för jernvägarnes begagnande till militära ändamål under så väl krig som fred.

Sammansatt svensk och norsk artillerikomité har varit samlad i Stockholm.

För behandlande hufvudsakligast af frågor rörande de ändringar och tillägg i reglementet för arméns pensionskassa, som påkallades af de under den 22 Juni 1877 fastställda grunder för pensioneringen af arméns befäl och underbefäl med vederlikar, hafva arméns fullmäktige varit här i hufvudstaden församlade från och med den 7 Oktober till och med den 8 November.

Arméns fullmäktige.

Af de fästningspjäser, som i berättelsen till förra Riksdagen omnämndes såsom varande under arbete, är 9",₂₄^s refflade och bandade bakladdningskanonen, med tillhörande lavettage, under året fullbordad och uppställd å Oscar Fredriks borg. Färdiga äro äfven 12 för Karlsborgs bestyckning af sedda 5",₆₃^s refflade och bandade bakladdningskanoner. Till 5",₆₃^s kanoner har förfärdigats och till Karlsborg transporterats 11 lavettager. För anställande af försök har anskaffats en 21,₆^{cm} refflad bakladdningshaubits med lavett och föreställare. För öfrigt hafva tillverkats eller anskaffats 200 pansarbrytande granater och 200 spränggranater till 9",₂₄^s bakladdningskanoner, 550 kartescher

Fästningsartilleriet.

till 7^{ms} bombkanoner samt 1,500 centner 4^{ms},9^s krut. Under arbete äro: 4 lavettager för 5^{ms},63^s bakladdningskanoner, 24 stycken 12^{cms} refflade och bandade bakladdningskanoner, 22 lavetter med föreställare till 12^{cms} kanoner, 500 granater till 5^{ms},63^s bakladdningskanoner och 120 granater till 21,6^{cms} försökshaubits samt 400 centner 4^{ms},9^s krut.

Fältartilleriet. För fältartilleriet hafva anskaffats sex 8,3^{cms} framladdningskanoner till försök, samt för fältpjäser tillverkats 18,000 projektiler. Kompletteringsarbeten af redskaps- samt rid-, anspanss- och stallpersedlar för sex 2^{ms},58^s reservbatterier pågå.

För fält- samt fästningsartilleriets behof äro tillverkade 87,000 antändningsrör, 16,000 perkussionsrör och 4,000 tidrör.

Gevärs- och patron-tillverkningen. Vid artilleriets reparationsverkstäder hafva 561 gevär blifvit förändrade till bakladdning.

Vid Mariebergs ammunitionsfabrik hafva tillverkats 1,200,000 skarpa och 2,800,000 lösa patroner till 1867 års gevär samt 250,000 skarpa och 160,000 lösa revolverpatroner; hvarjemte cirka 40,000 från utlandet inköpta patronhylsor af messing blifvit vid fabriken laddade för att användas under försök med föreslagen ny gevärsmo-
dell.

Infanteri-ammunitions-vagnar. Sedan ny modell å infanteri-ammunitionsvagn blifvit fastställd, hafva 100 sådana vagnar blifvit anskaffade och tillverkade, dels vid artilleriets, dels vid enskildes verkstäder.

Byggnadsarbeten. Vakt-, arrest- och matsalsbyggnader för Svea lifgarde äro fullbordade, med undantag af yttre afputsningen, som icke får verkställas förr än under det nu ingångna året.

Vidare hafva under loppet af förra året blifvit fullbordade kasernbyggnad å Frösön för Jemtlands hästjägarecorps, en officers- och två manskapsbaracker å Sångamo för Vesternorrlands beväringbataljon, sjukstall å Ränneslätt för Smålands husarregemente, skostall och kokhus i Kristianstad samt stallskjul i Landskrona för Vendes artilleriregemente och en laboratoriebyggnad för artilleriets behof i Stockholm.

Baracker m. m. å mötesplatserna. Med användande af de medel, som vid 1877 års riksdag anvisats, äro under uppförande baracker för en klass beväring vid Lifregementets grenadiercorps, första och andra Lifgrenadierregementena, Vestgöta regemente, Smålands grenadierbataljon, Uplands, Skaraborgs, Södermanlands, Elfsborgs, Vestgöta-Dals, Vestmanlands, Kalmar, Nerikes och Vermlands regementen samt Vermlands fältjägarecorps, äfvensom baracker för underbefäl och man-

skap, att begagnas under befälsmöten, rekrytmöten och förberedande underbefälsskola, vid första och andra Lifgrenadierregementena, Södermanlands, Jönköpings, Kalmar och Nerikes regementen samt Norra Skånska infanteriregementet, hvilka samtliga barackbyggnader skola vara fullbordade under åren 1879 och 1880.

Föreskrifter hafva jemväl blifvit de flesta regementen meddelade om uppförande af kokhus å mötesfälten; och har Kongl. Maj:t medgifvit, att i dessa kokhusbyggnader må, i stället för inmurade jernpannor, användas ångkokapparater enligt företedd ritning.

Sängklädespersedlar, med beräkning af filt samt madrass- och putvar jemte handduk för hvarje man, äro utlemnade till de trupper, som äro förlagda i baracker och halmtält, hvarjemte åtgärder vidtagits för öfriga truppers förseende med enahanda slags persedlar i den mån de under byggnad varande barackerna blifva färdiga till begagnande.

Utspisningsmateriel af matskål, tallrik och matsked, förfärdigad af förtennad svensk stålplåt, har blifvit utdelad så väl till samtliga indelta trupper som för beväringssmannskapet.

Vid Karlsborgs fästning hafva arbetena fortgått å hufvudvallen åt landsidan, å förrådshvalfven under linierna II och III samt å contrescarpen framför linien III, allt enligt af Kongl. Maj:t fastställd arbetsplan. Återstående inredningsarbeten i kopparpatron-, persedel- och proviantförråden äro i hufvudsakligaste delar fullbordade; sappörbataljonens befälsbyggnad, med undantag af yttre affärgning färdig, och artilleribatteriernas befälsbyggnad till murmassor och plåttäckning fulländad.

Befästningsarbeten.

I Karlskrona skärgård äro ombyggnadsarbetena å Kungsholms fästning i de flesta delar afslutade. Å Vestra Hästholmen är allt murarbete å skansen fullbordadt, med undantag af två håltraverser; vestra jordbatteriet emot Hästholmsfjärden uppfördt; jordschaktningen i verkets öfriga vallar delvis verkställd samt kanonvandringar och plattformar i det närmaste fullbordade. Vid Hvita Krog hafva uppförts upplastningsbrygga, smedja, underbefäls hus och arbetarebaracker m. fl. förberedande arbeten.

Kongl. Maj:t har tillåtit, att den vid inloppet till norra Vaxholmsfjärden, eller det s. k. Kodjupet, belägna Ytterby Tallholme, som under krigstid ingår som en länk i det yttre försvaret, må genom expropriation för kronans räkning inlösas, samt uppdragit åt chefen för fortifikationen att, medelst förflyttning till Oscar Fredriks borg från Dalarö af en kronan tillhörig träbyggnad samt anordnande af andra vid Oscar Fredriks borg redan befintliga byggnader, åvägbringa ett etablissement för fredsgarnisonen å denna skans.

Vaxholm och Oscar Fredriks borg.

Fortifikations-
trupperna.

Sappörbataljonens andra kompani är nu fullständigt uppsatt samt uppsättningen af tredje kompaniet påbörjad.

En mindre kommandering ur fortifikationens manskapsstyrka har, med nödigt befäl, varit beordrad till verldsutställningen i Paris för att tjenstgöra å svenska afdelningen derstädes dels vid förekommande arbeten, dels som bevakning.

Fortifikatio-
nens öfningar.

Fortifikationstruppernas fältöfningar, uti hvilka under en tid af tre veckor deltagit ett antal officerare af infanteriet, hafva egt rum dels i trakten kring Stockholm, dels i Vestergötland. Stabsöfningar med en del af fortifikationens egna officerare och underofficerare hafva utförts i Södermanland samt i skärgården utanför Karlskrona. Vid så väl pontonier- som sappörbataljonen har, jemte det särskilda handverksskolor inrättats, rekrytskolan blifvit till tiden betydligt förlängd.

Generalstabens
verksamhet.

Arbetena å generalstabens kommunikationsafdelning hafva fortgått efter samma grunder som under föregående år, hvarjemte afdelningen uppgjort planerna för de omfattande jernvägstransporterna till och från fälttjenstöfningarna i Södermanlands och Stockholms län.

Militärstatistiska afdelningen har fullföljt utarbetandet af öfversigter af de viktigare europeiska landens härordningar, samt är för närvarande sysselsatt med att utarbeta förslag till de ändringar af mobiliseringsplanerna för hären, hvilka betingas dels deraf, att värfvade armén genom ökad användning blifvit fulltalig, dels af de anmärkningar vid dessa planer, hvilka blifvit infortrade från vederbörande generalbefälhafvare, regements- och corpschefer m. fl.

Topografiska afdelningens arbeten under året hafva omfattat: uppmätning af en baslinia i närheten af Piteå, vinkelmätningar för att sammanbinda denna bas med Bottniska vikens kustnät, samt polhöjd- och azimut-bestämmelser vid en af basens ändpunkter; fortsättning så väl af den föregående år började triangelmätningen af första ordningen inom Vesternorrlands län som ock af triangelmätningarna af andra ordningen inom Skaraborgs län; fortsättning och afslutning af den år 1877 började utstakningen af ett första gradens triangelnät från trakten af Storsjön, genom Jemtland och Härjedalen, ned till trakten af Siljan; fältmätningar i skalan 1 : 50,000 inom Norra och Södra Tjust samt Sefvedes härad af Kalmar län och inom Vifolka, Valkebo, Göstrings och Kinda härad af Östergötlands län, allt öfver en sammanlagd yta af nära 33 kvadrattmil; höjdmätningar inom norra delarne af Kalmar samt inom mellersta delarne af Östergötlands län; arbeten i och för sammandragandet af en karta öfver Kopparbergs län i skalan 1 : 200,000 och för nordligaste bladet till generalkartan öfver Sverige i skalan 1 : 1,000,000; undervisning i fältmätning, meddelad åtskillige officerare af armén vid en för detta ändamål under förliden sommar sammandragen öfningsafdelning.

Under år 1878 hafva utgifvits en topografisk och statistisk beskrifning öfver Kronobergs län, mellersta bladet af generalkartan öfver Sverige i skalan 1 : 1,000,000 samt kartbladen Vaxholm och Norrköping af generalstabens karta i skalan 1 : 100,000. Till gravyr färdiga, för att i början af år 1879 utgifvas, äro kartbladen Löfsta, Grisslehamn och Finspong; under gravyr bladen Östhammar, Norrtelje och Valdemarsvik.

Krigshistoriska afdelningen har besörjt den anbefalda flyttningen af det s. k. Krigskollegii arkiv till den för detsamma upplåtta lokal i generalstabens hus samt är för närvarande sysselsatt med att genomgå, ordna och katalogisera arkivets samlingar, åt hvilka tillförene under de många flyttningarna från och till olika förvaringsrum icke kunnat egnas behörig vård.

Generalstabens fältöfningar hafva egt rum i trakten mellan Gefle och Upsala, och har under desamma särskild uppmärksamhet egnats åt en undersökning af de möjliga landstigningsplatserna mellan Gefle och de under föregående års öfningar undersökta på östra kusten af Upland. Liksom föregående år hafva äfven år 1878 två officerare af generalstaben deltagit i norska generalstabens öfningar.

En officer af generalstaben har, med understöd af allmänna medel, i åtskilliga främmande land studerat de nyare metoderna för kartarbetens mångfaldigande.

I fälttjeustöfningarna i Södermanlands och Stockholms län deltog 22 officerare af generalstaben.

Under den 14 Juni 1878 har utfärdats reglemente för garnisonssjukhuset å Karlsborg; under den 12 Juli 1878 reglemente för krigshögskolan samt stadgar för pröfning m. m. till vinnande af inträde vid krigshögskolan; och under den 1 November 1878 reglemente för artilleri- och ingenjör-högskolan.

Utfärdade reglementen.

Äfven under det förflutna året har Kongl. Maj:t till pröfning förehaft åtskilliga af Kammar-kollegium gifna utslag angående rotering af f. d. gästgifverihemman samt nybyggen och andra lägenheter; och har Kongl. Maj:t låtit vid de underställda utslagen bero.

Rotering.

Två officerare af Kongl. flottan hafva erhållit tjänstledighet för anställning i utländsk krigstjänst och två under en del af sommaren beordrats till England och Frankrike för att taga kännedom om de i dessa länder senast gjorda förbättringar och uppfinningar i minväsendet, hvarjemte en underingenjör vid Mariningeniörstaten¹ erhållit ett års tjänstledighet för åtnjutande af undervisning i skeppsbyggeri vid the Royal Naval-College i Greenwich,

Officerare, anstälde i utländsk tjänst eller kommanderade utrikes.

från hvilken läroanstalt en officer af Kongl. flottan, efter afslutad kurs under året, återvändt till fäderneslandet.

Personalens
öfningar till
sjös.

Under år 1878 hafva expeditioner företagits: med ångkorvetten Saga under $4\frac{1}{2}$ månader, dels i främmande och dels i hemlands-farvatten, för öfvande af sjökrigsskolans kadetter och elever; med korvetterna Norrköping och Eugenie under fyra månader för öfning af exercisskolornas manskap, hufvudsakligen rekryter; med briggarne Falken, Snappopp, Skirner och af Wirsén under lika lång tid, för öfvande af skeppsgossar; med fregatten Vanadis, kanonbåten Blenda samt korvetterna Gefle och Balder till aflägsnare farvatten, för att öfva flottans stamtrupper, af hvilka expeditioner de två sistnämnda ännu pågå; hvarjemte kortare expeditioner, dels i främmande och dels i hemlands-farvatten, anstälts med minfartyget Ran samt kanonbåtarne Urd och Disa äfvensom kanonbåten Blenda efter dess återkomst från förenämnda expedition.

För minöfningar har under en tid af omkring två månader en afdelning, bestående af korvetten Lagerbjelke, minfartyget Ran samt nödigt antal ångkranpråmar och minbåtar, varit samlad i Stockholms skärgård.

I ändamål att lemna bistånd åt sjöfarande, som deraf kunnat vara i behof, har under vår- och höstmånaderna en kanonbåt varit beordrad till rikets vestra kust och finnes fortfarande för ändamålet der stationerad.

Tillfälle till sjööfning har under öfningstiden från den 1 Oktober 1877 till samma tid år 1878 kunnat beredas åt 99 officerare med en öfningstid af 109 dagar, 148 underofficerare med 101 dagars öfningstid samt 2,028 man sjötrupper och skeppsgossar med 116 öfningsdagar eller åt tillhopa 2,275 man med en öfningstid af 114 dagar i medeltal för en hvar.

Personalens
öfningar och
undervisning
till lands.

Sex officerare hafva varit beordrade till genomgående af lärokurs vid Gymnastiska centralinstitutet härstädes, af hvilka två blifvit utexaminerade.

För inhemtande af allmän kännedom om minväsendet hafva vid Karlskrona station 10 officerare, 6 underofficerare samt 14 man, tillhörande minörafdelningen, och vid Stockholms station 7 officerare, 4 underofficerare och 8 man af minörafdelningen åtnjutit undervisning; och hafva vid förstnämnda station 7 officerare, samtliga underofficerarne samt 13 af gemenskapen och vid sistnämnda station 4 officerare, lika många underofficerare samt 7 man af gemenskapen blifvit approberade.

Uti exercisskolan i Karlskrona hafva 284 och vid exercisskolan i Stockholm 227 eller tillhopa 511 man utaf flottans sjömanscorps erhållit undervisning, af hvilka blifvit approberade vid förstnämnda station 250 och vid sistnämnda station 179 eller tillsammans 429 man.

I underbefälsskolan har undervisning meddelats åt 82 man, tillhörande matros- samt eldare- och handtverkskompanierna, nemligen vid Karlskrona

station 57 och vid Stockholms station 25, af hvilka 51 vid förstnämnda och alla vid sistnämnda station approberats.

Enligt uppgjord tablå öfver tjänstbarheten inom Kongl. flottans sjömanscorps, sådant tillståndet befans den 1 Oktober 1878, utgjorde antalet tjänstbare af 1:a klassens sjömän, underofficerskorpraler 116 och korpraler 285; 2:a klassens sjömän 844; 3:e klassens sjömän 2,385; rekryter 339 samt af varfsklass 1,310 eller tillhoppa 5,279 tjänstbare.

Personalens
tjänstbarhet.

Vid början af år 1878 utgjorde kadetters och elevers vid sjökrigsskolan antal 62, af hvilka 6 blifvit utexaminerade och till underlöjtnanter vid Kongl. flottan befordrade, en på egen begäran afgått från skolan samt en till följd af olyckshändelse aflidit. Vid den på hösten år 1878 anställda inträdesexamen blifvo 10 elever antagna i första och 1 elev i tredje klassen.

Sjö-
krigsskolan.

Vid Karlskrona station hafva 280 gossar åtnjutit undervisning uti dervarande skeppsgosseskola, af hvilka 69 blifvit inskrifna i matroskompanierna.

Skeppsgosse-
skolan.

De vid Stockholms station till ett antal af 35 antagne skeppsgossar hafva undervisats af lärare från Jacobs och Johannis församlings folkskola uti lokal å Skeppsholmen.

Vid Karlskrona station har ångkorvetten Saga blifvit färdigbyggd samt arbetet å kanonbåten Verdandi, som sistlidne höst sattes i sjön, till större delen afslutadt. Arbetena å kanonbåten Skuld, hvars maskineri och ångpannor tillverkas vid Bergsunds mekaniska verkstad, hafva pågått, hvarjemte inventarier för kanonbåtarne Rota, Skagul och Skäggald blifvit vid stationen tillverkade.

Fartygsbygg-
nader m. m.

Vid Stockholms station är, utom en minbåt för norska marinens räkning, färdigbyggd en ångkranpråm, hvarjemte under byggnad äro ytterligare en sådan samt fem stycken för stångminor afsedda mindre minbåtar, af hvilka sistnämnda en är nära färdig.

Vid Bergsunds mekaniska verkstad hafva, utöfver ofvan nämnda maskiner och ångpannor för kanonbåten Skuld, arbetena å kanonbåten Skäggald fortgått, hvarförutom kanonbåtarne Rota och Skagul, efter det de under året blifvit af verkstaden färdigbyggda, till flottan levererats.

Vid Kockums mekaniska verkstad äro under tillverkning hydrauliska lavetter för ofvan nämnda fem kanonbåtar.

En ny kasern- och skolbyggnad för skeppsgosseinrättningen är under byggnad vid Karlskrona station och ett nytt, vid Bergsunds mekaniska verkstad förfärdigadt pumpverk uppsatt vid stationens gamla docka.

Hus och bygg-
nader vid
stationerna.

Vid Stockholms station äro arbetena å sjökrigsskolans nya hus samt dockan å galärvarfvet nära afslutade. Planerings- och strandskoningsarbetena vid verkstäderna å galärvarfvet hafva fullföljts samt förändring af det s. k. östra magasinshuset å Skeppsholmen till kasern fortgått.

Artilleri-
materiel, pro-
jektiler, minor
m. m.

Under år 1878 hafva till flottan levererats 5 stycken 9,24", 2 stycken 8,08" samt 3 stycken 5,63" kanoner äfvensom 800 ihåliga projektiler till förstnämnde samt 350 massiva projektiler till sistnämnde kanoner, hvarjemte 4,700 ihåliga projektiler tillverkats för 4,1" kanoner. De år 1877 vid Fin-spong bestälda fyra stycken kassematlavetter för 9,24" kanoner hafva under året aflemnats och blifvit å Kungsholms fästning uppstälde.

Minmaterielen vid Siarö och Grinda positionerna har blifvit kompletterad och för Karlskrona-inloppen flyt- och strömslutare-minor tillverkade.

Sjömätningar
och sjökarte-
kontorets
verksamhet.

Sjömätningar hafva verkstälts:

i sjön Mälaren, der de från föregående årets slutpunkter vid fjärden Blacken fortsatts öfver denna fjärd samt fjärden Galten till Strömsholm, Köping och Arboga; varande genom dessa arbeten, som omfattat en areal af 2,4 geografiska qvadratmil, ommätningen af nämnda sjö numera fullbordad;

i Östergötlands skärgård, der de från förra årets slutpunkter vid Hargö, Svartskär och Björnö blifvit fortsatta inåt Bråviken till en linie öfver Qvarsebo och Färjestaden, hvarjemte trakten emellan Klasgrunden och Alen äfven blifvit uppmätt och lodad; omfattande denna mätning en areal af 2,1 geografiska qvadratmil;

i Blekinge skärgård, der mätningen från förra årets slutpunkter fortsatts vestvart till Karlskrona stad, Kurrholmarne, Aspö nordvestra udde och Aspösten; omfattande, jemte mätning och lodning af Utklipporna, en areal af 1,5 geografiska qvadratmil;

i sjön Vettern, på Skånes och Blekinges kust från Åhus till Ronneby samt på Södermanlands kust från Oxelösund till Trosa, i och för granskning och komplettering af de äldre sjömätningsskartorna öfver dessa trakter.

Sju stycken militär-specialkartor i skalan $\frac{1}{30,000}$ öfver Mälaren och Smålandskusten äfvensom en registerkarta öfver militärspecialen n:r 2 hafva blifvit i koppar graverade, hvarjemte under arbete äro två specialkartor i skalan $\frac{1}{100,000}$ öfver sjöarne Mälaren och Vettern, en specialkarta i skalan $\frac{1}{120,000}$ öfver Öresund och en passkarta i skalan $\frac{1}{300,000}$ öfver Stora och Lilla Belt.

På sjökarteverkets koppartryckeri hafva under året blifvit tryckta 7,000 stycken sjökort och 1,200 stycken tilläggsblad, hvarjemte utaf arbetet "Under-rättelser för sjöfarande", innehållande alla på officiellt eller annat sätt sjökarteverket tillhandakomna vigtigare uppgifter om fyrar och andra sjömärken, grund m. m., häftet 25 har utgifvits.

Tillstånd har under året meddelats städerna Malmö, Sundsvall, Hudiksvall och Piteå att anlägga nya fyrar, Malmö stad två stycken inom hamnområdet, de öfriga städerna hvardera en fyr uti utanför varaude skärgårdar, hvarjemte förklarats, att den större hamnfyr i Malmö äfvensom fyrarne vid inloppen till nyssnämnde städer vid Bottniska viken skola, sedan de blifvit i komplett skick försatte, öfvertagas och underhållas af lotsverket. Fyrarne i Malmö samt å Draghallan vid Sundsvall hafva under året blifvit fullbordade och försedde med klippfyrapparater. Dylika apparater hafva jemväl blifvit anbragta å Grimskärs och Ölands södra uddes fyrar för att underlätta seglingen i mörker genom Kalmar sund, i sammanhang med hvilka förbättringar äfven Ispeddus fyr undergått en mindre förändring.

Lots- och fyr-
inrättningen
med lifräd-
ningsanstal-
terna.

Vid åtskilliga lots- och fyrplatser hafva mer eller mindre betydliga reparations- och nybyggnadsarbeten utförts. Båkar och öfriga sjömärken hafva underhållits och en del nya blifvit anbragta, deribland åtskilliga prickar å nyupptäckta grund.

De å rikets kuster till skeppsbrutnes räddning inrättade stationer, hvilkas antal för närvarande uppgå till 15, fördelade på vestra och södra kusten, hafva fortfarande hållits i tillfredsställande skick.

Enligt upprättadt sammandrag af de från direktionerna för navigations-skolorna i riket inkomna berättelser angående undervisningen i dessa skolor under läsåret 1877—1878 hafva uti skolornas *navigationsafdelning* varit inskrifne 498 elever, af hvilka 246 utexaminerats såsom styrmän och 120 såsom sjökaptener samt i *maskinistafdelningen* 173 elever, deraf 64 utexaminerats såsom maskinister, 2 såsom öfvermaskinister samt 90 aflagt examen för behörighet att föra ångfartyg, hvarjemte, utan att hafva varit i skolorna såsom elever inskrifne, 1 undergått godkänd examen i styrmans-, 1 i sjökaptens-, 1 i maskinist- och 51 i ångfartygsbefälhafvareklass.

Undervis-
ningsanstalter
för sjöfart.

Härförutom hafva vid skolorna i Stockholm, Göteborg och Malmö undervisning för bildande af lokomotivförare blifvit meddelad åt 12 elever, af hvilka 10 utgått såsom examinerade lokomotivförare, hvarjemte vid sistnämnda skola en, som icke varit i skolan inskrifven, aflagt godkänd sådan examen.

Uti den vid skolan i Göteborg inrättade *skeppsbyggeriafdelning* hafva 19 elever åtnjutit undervisning samt 6 af dessa undergått examen såsom skeppsbyggmästare.

Instruktion för nautisk-meteorologiska byrån har blifvit utfärdad, stat för densamma fastställd samt medel anvisats för inköp af erforderliga instrument för samma byrå.

Nautisk-
meteorologiska
byrån.

Rotering. Af Kammar-kollegium gifna utslag angående rotering af hemman och lägenheter i Vesternorrlands län hafva varit underställda Kongl. Maj:ts pröfning; och har Kongl. Maj:t vid de sålunda underställda utslagen låtit bero.

Allmänna författningar. Under år 1878 hafva följande allmänna kungörelser blifvit utfärdade, nemligen: *den 31 Maj:* angående vissa ändringar i stadgandena för sjökrigsskolan den 27 Mars 1872; *den 14 Juni:* angående upphörande under fredstid af prejning från rikets fästningar af örlogs- och andra fartyg; samt *den 27 September:* angående vidtagande af åtgärder för undanrödjande af uppkomna hinder för sjöfarten i segelleder och å redder, hvarjemte på grund af derom meddelad nådig föreskrift Lotsstyrelsen den 7 Juni utfärdad kungörelse angående öfverinseendet öfver hamnar och farleder i riket.

Vetenskaplig expedition till de arktiska farvattnen. Sedan Riksdagen anvisat erforderliga medel för att i sjödugligt skick försätta det ångfartyg, hvilket vore afsedt att användas för en vetenskaplig expedition till Norra Ishafvet under ledning af Intendenten vid Naturhistoriska riksmuseum A. E. Nordenskiöld, hafva arbetena å detta fartyg blifvit vid Karlskrona station utförda samt föreskrifter angående fartygets utrustning i öfrigt och dess förseende med proviant meddelade.

Jordbruket. Jordbruket har under senast förflutna året varit gynnadt af särdeles lyckliga förhållanden, och skörden af både säd och gräs har i allmänhet väl utfallit. Endast å några få trakter, der rågen under vintern gått ut, har detta säde gifvit mindre gynsam afkastning, men i öfrigt har förra året så väl af höstsäd som synnerligast af vårsäd lemnat en skörd, måhända rikare än man någonsin förut här i landet inhöstat. Afkastningen af gräs och foderväxter har jemväl varit synnerligen rik och flerstädes uppgått till mera än dubbelt mot de föregående åren. Rotfrukterna hafva äfven lemnat god afkastning samt varit friska med undantag af potatisen, som flerstädes befunnits svårt angripen af torröta.

Kemiska stationerna. De nybildade kemiska stationerna för jordbrukets och näringarnas behof, hvilka inrättats i Skara, Halmstad, Kalmar och Vesterås, hafva under året varit i full verksamhet samt med förtroende af allmänheten omfattats.

Husslöjden. Husslöjden har allt fortfarande omfattats med stort intresse och hushållningssällskapen hafva dels med understöd af härtill anvisade statsmedel, dels med egna tillgångar varit verksamma för upprättande så väl af fristående slöjdskolor som ock af sådana skolor i förening med folkskolorna, äfvensom för

bibringande af insigter och skicklighet i hussløjdsarbeten åt folkskolelärare och andra personer, hvilka anställas såsom undervisare vid fasta skolor eller såsom ambulatoriska sløjdlärare.

Undervisaren i hussløjd har varit af hushållningssällskapen oafbrutet anlitad samt, såsom från alla orter der han lemnat undervisning intygats, med synnerligen god framgång verkat för det mål, som afses med hans tjänstebefattning.

Till den andra, hittills lediga sløjdlärarebefattningen har en fullt kompetent och skicklig man numera blifvit antagen, hvadan tillfälle för kommande år förefinnes att i vidsträcktare skala, än hittills varit möjligt, tillmötesgå hushållningssällskapens framställningar om biträde af statens undervisare för spridande af skicklighet uti hemsløjder.

För Skaraborgs läns hushållningssällskap äro den 25 Januari 1878 nya stadgar af Kongl. Maj:t fastställda.

Stadgar för hushållningssällskap.

Det rika sillfiske, som förlidne vinter egde rum vid bohuslänska kusten, har, utom sin stora ekonomiska betydelse, varit af synnerligt intresse genom de förhoppningar om ett nytt, stort sillfiskes början vid vår vestkust, som man väl icke utan skäl, med anledning af detsamma, trott sig kunna hysa.

Fiskerinäringen.

Äfven sillfisket i Östersjön har under förflutna året, åtminstone vid mellersta Sveriges kuster, varit mera än vanligt gifvande. Laxfisket synes deremot i allmänhet hafva utfallit snarare under än öfver medelmåttan. Det ej obetydliga ålfiske, som bedrifves vid en del af skånska kusten, har i år varit synnerligen rikligt och gifvit anledning till en lönande export, hufvudsakligen på Tyskland.

Fiskeritjänstemännens arbeten hafva under året i stadgad ordning fortgått. Mera omfattande fiskodlingsföretag hafva egt rum inom Vestmanlands län på bekostnad af dess landsting, och tvenne nya laxodlingsanstalter vid Mölnatorp och Forsby hafva under hösten derstädes kommit till stånd.

Vid de under sistlidna år hållna besigtningmöten för prisbelönande af hästar hafva fastställda pris blifvit utdelade för 1,814 hästar, nemligen för 227 beskillare, 498 moderston och 1,089 unghästar.

Stuteri-väsendet.

Sju fullblodshästar hafva under året blifvit inköpta, nemligen en hingst och 2 ston till Ottenby stuteri, en hingst till Flyinge stuteri samt 3 unghingstar till Strömsholms hingst-depôt.

Inom Skaraborgs län har det under år 1877 påbörjade ekonomiska kartläggningssarbetet blifvit fortsatt, så att arbetena för Vartofta och Kåkindes härad afslutats, för Gudhems härad i det närmaste fullbordats samt börjats

Det allmänna ekonomiska kartverket.

inom Frökinds, Vilske och Valle härad, utgörande den kartlagda ytan 16,5 kvadratmil. Ekonomiska beskrifningar hafva blifvit upprättade öfver Ydre, Göstrings och Dals härad af Linköpings län; under arbete äro beskrifningarna öfver Valkebo, Vifolka och Lysings härad af Linköpings län samt öfver Öknebo härad af Stockholms län.

Norrbottens
läns ekonomi-
ska kartverk.

Inom Jukkasjärvi och Enontekis socknar hafva baslinier blifvit uppmätta till en längd af 5,7 mil, hvarjemte inom först nämnda sockens skogland deljätmätningar i skalan 1 : 20,000 blifvit utförda till en omfattning af 4,4 kvadratmil; inom Lule lappmarks fjell-land hafva 26 kvadratmil blifvit uppmätta i skalan 1 : 50,000; inom Arvidsjauras socken hafva omkring 39 kvadratmil blifvit topografiskt kartlagda i skalan 1 : 100,000; inom Torne lappmark hafva afvägningar blifvit utförda längs Lainio och Torneå elfvars öfre lopp. Karta öfver Öfver-Torne härad med beskrifning har under år 1878 utgifvits.

Geologiska un-
dersökningar.

I skalan 1 : 50,000 hafva geologiska undersökningar utförts inom Stockholms, Örebro, Östergötlands, Kristianstads och Malmöhus län öfver en sammanlagd yta af 10 kvadratmil.

I skalan 1 : 100,000 hafva omkring 15 kvadratmil undersökts inom de topografiska bladen Lenhofda, Hvetlanda och Nissafors i Småland.

Omfattande revisionsarbeten öfver redan förut undersökta, men ej kartlagda områden hafva företagits, äfvensom öfversigtsresor utförts inom södra och mellersta Sverige.

I mellersta Sveriges bergslag hafva undersökningarna fortsatts, och inom delar af Kalmar, Elfsborgs och Gotlands län hafva ekonomisk-geologiska arbeten verkstälts.

Vid slutet af år 1878 äro i bokhandeln utlemnade geologiska kartbladen Brefven, Gottenvik, Landsort och Källskär samt Herrevadskloster med beskrifningar, och dessutom tre vetenskapliga afhandlingar.

Författningar
i hvarjehanda
ämnen.

Kongl. Maj:t har under sistlidna år utfärdat: *den 31 Maj* kungörelse angående antagande af en för alla orter inom riket gemensam tidsberäkning; *samma dag* stadga angående skjutsväsendet; *samma dag* kungörelse i fråga om kungs- och kronskjuts; *samma dag* kungörelse angående upphörande af den nämndemän, fjerdingmän och kyrkovårdar i Skåne medgifna frihet från deltagande i vissa slag af skjuts; *samma dag* kungörelse angående villkoren för åtnjutande af de förändrade löneförmånerna vid landsstaten; *samma dag* kungörelse angående villkoren för åtnjutande af de från 1879 års början fastställda nya löneförmåner för landtmäteristaten; *den 7 Juni* instruktion för embets- och tjenstemän i Kongl. Maj:ts Kansli; *den 12 Juli* kungörelse angående ändring i 10 § 2 mom. och 24 § 1 mom. af nådiga stadgan om afvittring i Vesterbottens

och Norrbottens läns lappmarker den 30 Maj 1873; *samma dag* förordning angående ersättning till förrättningsmän för utmätning i enskilda mål samt till stämmingsmän, m. m.; *samma dag* förordning om stadsfogdes tillsättning och om villkoren för erhållande af sådan befattning; *den 11 Oktober* kungörelse angående sättet för skriftvexling emellan domstolar, civila och ecklesiastika embetsmyndigheter samt embets- och tjänstemän i vissa handräckningsärenden; *den 1 November* kungörelse angående befrielse för befälhafvare å utländskt fartyg att låta påmönstra utländsk besättning, m. m.; *den 8 November* kungörelse angående viten för olofligt beträdande af inhägnad jernbana eller bangård; *den 22 November* förordning angående mått och vigt; *samma dag* instruktion för Justeringsstyrelsen samt justerare af mått och vigt; *samma dag* förordning angående befälet å svenska handelsfartyg; *den 13 December* i fråga om utfärdande af sjömansrulla och erläggande af sjömanshusafgift; och *samma dag* angående upphäfvande af nådiga kungörelsen den 29 Juni 1866 om förändradt edsformulär för civile embets- och tjänstemän samt betjente, m. m.

Planer för reglering af följande städer hafva under loppet af år 1878 blifvit fastställda, nemligen för: Alingsås, Askersund, Borås, Filipstad, Gefle, delar af Göteborg, Helsingborg, Hudiksvall, Kristinehamn, Lidköping, Lindesberg, Norrtelje, Nyköping, Skanör och Falsterbo, Sölvesborg, Ulricehamn, Vesterås, Vimmerby, Ystad, Åmål och Östhammar.

Fastställda planer för reglering af städer.

Kongl. Maj:t har den 3 Oktober 1878 under vissa vilkor beviljat Motala köping stadsrättigheter samt tillika fastställt plan för reglering och utvidgning af dess område.

Meddelade stadsrättigheter.

Bland de med allmänna medel understödda väg- och vattenbyggnadsarbeten hafva följande under år 1878 fullbordats:

Allmänna väg- och vattenbyggnadsarbeten.

Vägbyggnader.

Vägomläggning mellan Tranås och Stiby gästgivaregårdar i Kristianstads län;

Väganläggning inom Öfver-Kalix socken från Gellivara sockengräns till Öfre Landsjärv i Norrbottens län;

Vägomläggning mellan Aspa gästgivaregård och Gnesta jernvägsstation i Södermanlands län;

Väganläggning mellan Grensholmen och Norsholm i Östergötlands län;

Vägomläggning mellan Finnerödja jernvägsstation och Tiveds prestgård i Skaraborgs län;

Vägomläggning förbi den s. k. Puttbacken i Stockholms län;

Omläggning af vägdelen Norrgovik—Stensbo af sträckan Ludvika—Grangårde i Stora Kopparbergs län;

Vägomläggning mellan Vitseltofta sockengräns och Holmö i Ousby socken af Kristianstads län;

Vägomläggning mellan Näslands och Ströms byar i Bjurholms socken och Vesterbottens län;

Vägomläggning mellan Grebo och Nyebro på vägsträckan från staden Eksjö till Björkö kyrkoby i Jönköpings län;

Vägomläggning inom Hässjö socken å vägsträckan mellan Fjåls färjeställe och staden Hernösand i Västernorrlands län;

Vägomläggning inom Drefs socken å derifrån till Vexjö och Lamhult ledande vägar;

Vägomläggning förbi Krångebackarne mellan Skellefteå och Norsjö kyrkor i Vesterbottens län;

Vägdelen från Glommersträsk till gränsen emot Vesterbottens län af vägsträckan Abborrträsk—Jörn.

Vattenaftappningar.

Utdikning vid Böle och Vesteråsens byar i Fors socken af Jemtlands län;

Utdikning vid Böle och Getåsens byar samt sänkning af Ramsjön i Marby socken af Jemtlands län;

Sänkning af sjöarne Kalfven och Fegen i Elfsborgs län;

Sänkning af Tydje sjö och Tydje å i Elfsborgs län;

Sänkning af Potaure sjö i Jockmocks socken och Norrbottens län;

Sänkning af Ransta Lillån i Kumla, Sevala och Tillberga socknar af Vestmanlands län;

Utdikning vid Gummarks by och Noret i Skellefteå socken och Vesterbottens län;

Utdikning vid Gunsmarks by i Nysätra socken och Vesterbottens län;

Sänkning af Issjön och Knåptjern i Ilsbo socken af Gefleborgs län;

Sänkning af Östra och Vestra Kölsjöarne i Hassela socken af Gefleborgs län;

Utdikning vid Tjälamarks by i Umeå socken af Vesterbottens län;

Utdikning vid Mångby m. fl. byar i Löfångers socken af Vesterbottens län;

Sänkning af sjön Hellungen och reglering af Brattefors å inom Ljungs och Grinneröds socknar af Göteborgs och Bohus län;

Utdikning af Delsmyren i Nybyns och Ånäsets byar i Nysätra socken i Vesterbottens län;

Utdikning inom Sörby bys skifteslag i Årsunda socken af Gefleborgs län;

Sänkning utaf Mört-, Abborr- och Bredträskan i Öfver-Kalix socken af Norrbottens län;

Utdikning af Stormyren inom Bredångers by i Nätra socken af Vester-norrlands län;

Utdikning vid Ragvaldsträsk by i Skellefteå socken och Vesterbottens län;

Utdikning vid Långeds by i Nordmalings socken af Vesterbottens län;

Sänkning af Stora och Lilla Landtjärf samt Rör-, Slump- och Grund-träskan m. fl. i Neder-Kalix socken af Norrbottens län;

Utdikning af Rutijaäkä myr i Hietaniemi socken af Norrbottens län;

Utdikning af Palojäkä myr i Öfver-Torneå socken af Norrbottens län;

Utdikning af Abborrtjern vid Råsjö by i Borgsjö socken af Vesternorr-lands län;

Utdikning af Fallbärsmyren vid Nås och Davidshytte byar i Hedemora socken af Stora Kopparbergs län;

Utdikning af Norra Åsvalls och Bälunge myrar i Gnarps socken af Gefleborgs län;

Afdikning utaf bäckdraget genom Grängsjö by i Enångers socken af Gefleborgs län;

Utdikning vid Ånäs och Vännäs byar i Degerfors socken af Vesterbottens län.

Hamnbyggnader.

Hamnanläggning vid Kyrkbacken å ön Hven i Malmöhus län;

Hamnförbättring vid Nöbbelöf—Branteviks fiskeläge.

Brobyggnader.

Bro öfver Vindelelfven vid Vännäs färjeställe i Vesterbottens län;

Bro öfver Ätra å vid Vessige i Hallands län.

Följande enskilda jernvägsanläggningar hafva under år 1878 blifvit för allmän trafik upplåtta: För trafik upp-låtta enskilda jernvägar.

Bandelen Trollhättan—Öxnered af Bergslagernas jernväg;

Säfsnäs jernväg;

Gotlands jernväg mellan Visby och Hemse;

Vislanda—Bolmens jernväg;

Norsholm—Bersbo jernväg;

Bandelen Åtvidaberg—Bersbo af Vestervik—Åtvidaberg—Bersbo jernväg.

Under år 1878 har koncession beviljats för följande jernvägsanläggningar: Koncessioner å enskilda jernvägs-anläggningar.
Jernväg från Engelsbergs bruk öfver Ludvika mot Vanelfvens utlopp i Dalelfven;

Bibana från hemmanet Torrmansbol till Bergslagens jernväg i närheten af Kärre;

Jernväg emellan staden Askersund och Vretstorps station å vestra stambanan;

Utsträckning af Vintjern—Lilla Björnmosse—Tallås jernväg 12,550 fot åt öster.

Arbetenas
fortgång vid
statens
jernvägs-
byggnader.

Sedan Riksdagen utöfver det för år 1878 beviljade anslag af sex millioner kronor anvisat ytterligare en million för samma års arbeten å stambanan genom Norrland, har derigenom, äfvensom till följd af den särdeles blida vintern och den rikliga tillgång på arbetskrafter, som under år 1878 stått till buds, tillfälle bereds att bedrifva jernvägsarbetena å ifrågavarande stambana till den omfattning:

att å den uppåtgående stambanan *Storvik—Ånge* bandelen emellan Holmsveden och Bollnäs, 3 mil 2,813 fot i längd, kunnat den 23 sistlidne September för allmän trafik upplåtas och terrasseringsarbetena norr om Bollnäs i det närmaste fullbordas till en längd af 2 mil samt skenläggningen och ballastningen utsträckas till Arbrå kyrka, 1½ mil norr om Bollnäs;

att å tvärbanans första arbetsdistrikt emellan Torpshammar och Storsjön den 6 mil 15,000 fot långa bandelen emellan Torpshammar, förbi Ånge i Medelpad till Bräcke vid Refsundssjön i Jemtland, kunnat den 1 sistlidne Oktober för allmän trafik upplåtas, hvarförotom terrasseringsarbetena jemväl fortgått å åtskilliga delar af linien söderut från Ånge, samt förberedande arbeten vidtagits å linien emellan Bräcke och Pilgrimstad, samt

att å tvärbanans andra distrikt emellan Storsjön och Riksgränsen de år 1877 pågående terrasseringsarbetena å bandelen emellan Dufed och Riksgränsen, omkring 5 mil i längd, i det närmaste fullbordats, äfvensom landfästen och bropelare på de å denna linie förekommande flere större och mindre broar, hvarjemte dels de å denna sträcka förekommande stationshusbyggnader blifvit uppförda under tak och alla banvaktstugor färdigbyggda, dels förberedande arbeten på bandelen från Östersund söderut mot Pilgrimstad företagits.

Sammanräknade längden af de för trafik upplåtne delarne af stambanan genom Norrland uppgår således vid 1878 års utgång till 15,6 mil.

Statens
jernvägs trafik.

Längden af statens trafikerade jernvägar, som vid 1878 års början utgjorde 151,4 mil, har genom trafikens utsträckning öfver linien Holmsveden—Bollnäs, 3,1 mil, och linien Torpshammar—Bräcke, 6,4 mil, ökats med tillsammans 9,5 mil till 160,9 mil.

Trafikinkomsterna hafva för året utgjort omkring 14,600,000 kronor.

Till Statskontoret inlevererades 4,200,000 kronor.

Kongl. Maj:t har under år 1878, uppå Civil-departementets föredragning, meddelat fastställelse å bolagsordningar för 68 nya aktiebolag, med sammanräknade aktiekapital af minimum: kronor 10,080,900, maximum: kronor 22,364,500. Bland dessa bolag äro 4 jernvägs-, 29 industri- och fabriks-, 16 rederi-, 11 handels- och hushållsföreningsaktiebolag samt 8 bildade för hvarjehanda andra ändamål.

Aktiebolag.

I fråga om debitering och upptagande af kronans afrad af bergseffekter, derför förut tillämpats bruksårsberäkning, har Kongl. Maj:t förordnat, att den afrad eller tionde, som af de i Kongl. kungörelsen den 10 Augusti 1877 uppräknade bergverk ännu till kronan utgöres, skall från och med år 1878 och så länge denna skatt kommer att utgå beräknas å och erläggas för tillverkningen under kalenderår, med iakttagande deraf, att för år 1878 skall erläggas tionde jemväl för den tillverkning, som egt rum under tiden från slutet af bruksåret 1877 till början af kalenderåret 1878 eller November och December månader 1877.

Förändrad sätt för debitering af bergverktionden af vissa verk.

Sedan fullmäktige i Riksgäldskontoret hos Kongl. Maj:t anmält, dels att de, enligt bemyndigande i det för Riksgäldskontoret utfärdade reglemente, beslutat upptaga ett fonderadt amorteringslån å 1,500,000 pounds sterling, motsvarande, efter en fix kurs af 25 francs 10 centimes för ett pound, 37,650,000 francs, dels ock att fullmäktige med C. I. Hambro & Son i London och la Société de dépôts et de comptes courants i Paris träffat aftal om försäljning till dem af $\frac{2}{3}$ -delar utaf omförmälda lån, med förbehåll för Riksgäldskontoret att sjelf efter godtfinnande disponera lånets återstod, så har Kongl. Maj:t, på fullmäktiges begäran, så väl i nåder fastställt det beslut, fullmäktige rörande berörda upplåning fattat, som ock å det af fullmäktige sålunda beslutade lånet meddelat sin nådiga garanti.

Fonderadt amorteringslån.

Sedan Kongl. Maj:t den 10 Augusti 1877 utfärdat ny utsökningslag, har Kongl. Maj:t uti nådig förordning den 12 Juli 1878 funnit godt meddela förändrade föreskrifter i fråga om tillämpning af samma lag vid utmätning för krono- eller kommunalutskylder, allmänna afgifter, m. m.

Förändrade föreskrifter om utmätning för krono- eller kommunalutskylder, allmänna afgifter, m. m.

Genom nådigt bref den 12 April 1878 har Kongl. Maj:t förordnat, att Statskontoret skall uti rikshufvudboken för år 1876 och framgent låta verkställa sådan bokföring, att statens tillgångar uti jernvägsanläggningar med der-

Bokföring af statens tillgångar i jernvägsanläggningar.

till hörande byggnader, rörlig materiel samt förråd af materialier och inventarier varda, i enlighet med styrelsernas för statens jernvägsbyggnader och statens jernvägstrafik räkenskaper, i rikshufvudboken å särskild räkning redovisade. I sammanhang hvarmed Kongl. Maj:t föreskrifvit att vid rikshufvudboken ej vidare skall biläggas den särskilda öfversigt öfver statsverkets finansiella ställning, hvarom i Kongl. brefvet den 30 December 1874 förmäles.

Bevillningen
efter andra
artikeln.

Sedan den af Kongl. Maj:t den 22 Juli 1875 tillsatta förberedande skattejemknings-komitén i fråga om bevillningen efter andra artikeln af fast egendom och för inkomst af kapital eller arbete framhållit:

dels att taxerad inkomst af handel, af fabriksindustri, af handverk och af kapital under tidsskiftet 1864—1875 så väl för hela riket som särskildt för vissa trakter deraf ökats vida mindre än som synts förenligt med officiella uppgifter rörande handelsomsättningens samt fabriks- och handverksnäringarnas utveckling eller med den af flera omständigheter vitsordade tillväxten i landets rörliga räntebärande kapitaltillgång;

dels att taxeringsvärdet för jordbruksfastigheter å landet funnits vara år 1875 och flera föregående år upptaget till lägre belopp än år 1862, då nu gällande taxeringsgrunder först tillämpades, medan deremot under samma tidskifte taxeringsvärdet för annan fastighet samt för inkomst af kapital och arbete mer eller mindre förökats;

samt en derefter verkställd undersökning af 1876 års taxeringshandlingar ådagalagt, bland annat, att inom åtskilliga taxeringsdistrikt de för jordbruksfastigheter betingade köpeskillingar varit vida högre än de samma egendomar åsatta taxeringsvärden, har Kongl. Maj:t, som ansett att de vid bevillnings-taxeringarna till äfventyrs förekommande oegentligheter icke böra, under afvaktan å ytterligare erforderlig utredning och pröfning af ofvannämnde komités förslag om en genomgripande förändring af nu gällande bevillningsstadga, lemnas utan rättelse, uti cirkulär till dess Befallningshafvande i länen och Öfverståthållaren i Stockholm af den 15 November 1878 fäst deras uppmärksamhet å angelägenheten deraf att, der i de dem anförtrodda län eller inom Stockholms stad oegentligheter af en eller annan art vid taxeringsförrättningarna kunna förekomma, till deras rättande vidtaga alla på dem ankommande åtgärder, äfvensom förstänligt dem att, derest vid instundande taxering skulle yppa sig någon svårighet att bringa gifna föreskrifter till verkställighet eller att utan särskilda kostnader åstadkomma verksam kontroll öfver taxeringsförrättningen samt sådant syntes dem för framtiden kunna genom förändring af bevillningsstadgans föreskrifter afhjelpas, derom till Kongl. Maj:t afgifva yttranden.

Vid Myntverket hafva under år 1878 blifvit utmyntade:		Myntning.
Guldmynt: 20-kronor	kr. 4,900,000: —	
Silfvermynt: 2-kronor	» 386,838: —	
1-kronor	» 35: —	
50-ören	» 159,294: —	
25-ören	» 214,781: 75.	
Bronsmünt: 5-ören	» 18,200: —	
2-ören	» 17,300: —	
1-ören	» 15,700: —	

Nya jordeböcker för Jönköpings, Vermlands och Norrbottens län hafva blifvit fastställda. Hälften af nya jordeboken för Elfsborgs län är fullständigt granskad och omskrifven och den andra hälften deraf äfvensom nya jordeboken för Södermanlands län hafva till en del undergått granskning.

Jordeboks-
arbetet i
Kammar-
kollegium.

Sedan Riksdagen å extra stat för år 1879 anvisat ett belopp af 78,000 kronor till bestridande af kostnaden för förvaltningen af kronans domäner, har denna förvaltning för nämnda år blifvit ordnad hufvudsakligen på enahanda sätt som för år 1878 egt rum.

Domän-
förvaltningen.

Beträffande sådana mindre kronohemman, som enligt 1874 års Riksdags beslut skulle få på offentlig auktion till den högstbjudande försäljas, har Kongl. Maj:t under år 1878 godkänt gjorda anbud å tio särskilda lägenheter, för hvilka, med ett taxeringsvärde af 20,100 kronor, erhållits en köpeskilling af 53,880 kronor.

Försålda
mindre krono-
lägenheter.

Med anledning af Riksdagens framställning, att Kongl. Maj:t måtte meddela sådana föreskrifter att, der så lämpligen kunde ske, vid afsöndringar af mark från kronan tillhörande lägenheter, en bestämd köpeskilling åsattes i stället för årlig afgäld, har Kongl. Maj:t förständigat Sine Befallningshafvande i länen att i hvarje fall, der afsöndring för alltid af jord från kungs- och kungsladugårdar samt öfriga under kronans omedelbara disposition varande hemman och lägenheter eller från militära eller civila boställen varder ifrågasatt, och förslag till årlig afgäld, motsvarande den afsöndrade jordens behållna afkastning, i anledning deraf blifvit upprättadt, från vederbörande, som afsöndringen begärt, infordra yttrande, huruvida sökanden är villig att, i stället för den föreslagna årliga afgälden, på en gång erlægga tjugu gånger dess belopp.

Afsöndring af
kronojord.

Sedan Riksdagen bifallit Kongl. Maj:ts förslag i fråga om öfverlåtelse af åbo- och skatterätt till under bruk skatteköpta hemman, har Kongl. Maj:t i nådig kungörelse förordnat, att den, som innehar lagligen befastad åborätt å

Öfverlåtelse af
åbo- o. skatte-
rätt till under
bruk skatte-
köpta hemman.

under bruk skatteköpt hemman, skall ega rätt att till vederbörande bruksegare öfverlåta sin åborätt, dervid föreskrifterna i kungörelsen den 8 Maj 1863 angående utvidgad frihet i afseende på öfverlåtelse af åborätt till kronohemman böra lända till efterrättelse; samt att bruksegaren å sin sida skall vara berättigad att öfverlåta sin skattemannarätt till sådant hemman åt den, som å hemmanet innehar åborätt, med rättighet för denne att varda vid skattemannarätten bibehållen äfven i det fall att bruket sedermera nedlägges.

Öfverlåtelse af kronobergsmanshemman. Sedan, till följd af stadgandena i Kongl. förordningen angående lagfart å fång till fast egendom den 16 Juni 1875, de i Kongl. förordningen om vissa fatalier för dem, som vilja föra klander angående besittningsrätt till kronobergsmanshemman, den 4 Juli 1739 meddelade bestämmelser om öfverlåtelse af dylika hemman med mera upphört att ega tillämplighet; så har Kongl. Maj:t funnit godt att, med upphäfvande af sistnämnda förordning, uti nådig kungörelse stadga, att hvad i Kongl. brefvet den 5 Februari 1808 och Kammar-kollegii derpå grundade kungörelse den 29 i samma månad samt i Kongl. kungörelsen den 8 Maj 1863 finnes föreskrifvet i afseende på öfverlåtelse af besittningsrätt till kronohemman skall tillämpas jemväl i fråga om kronobergsmanshemman.

Landtbrefbäring. Inom nio af rikets län har blifvit anordnad landtbrefbäring, hvarförutom inom uio andra län vidtagits förberedande åtgärder till införande af ett dylikt postförsändningssätt.

Minskning i trafikcutgifter. Rörande fortskaffandet af flertalet bland landsvägsposterna hafva träffats förnyade aftal. Härigenom, likasom till följd af landtbrefbärings införande och i sammanhang dermed vidtagna omregleringar af postgångarne har i postverkets årliga trafikcutgifter åstadkommits en minskning af omkring 200,000 kronor.

Jernvägs-postbefordran. Jernvägspostbefordran har blifvit anordnad dels å de senast för allmän trafik upplåtna delarne af statens stambanor, Holmsveden—Bollnäs och Torps-hammar—Bräcke, dels ock å de enskilda bolag tillhöriga jernvägslinierna Lid-köping—Håkantorps, Dannemora—Harg, Bånghammar—Kloten, Trollhättan—Öxnared, Nordmark—Edebäck, Finnmossen—Nordmark, Visby—Hemse, Vislanda—Bolmen, Bergslags—Hörken—Fredriksberg och Norsholm—Åtvidaberg.

Postanvisningsrörelsen. Tillfället till penningeförsändning medelst postanvisning till eller från poststation har i så måtto blifvit utvidgadt, att beloppet, hvarå dylik postanvisning må lyda, blifvit från 5 kronor förhöjdt till 25 kronor för en del poststationer och till 50 kronor för andra stationer.

Den allmänna postförening, i hvilken de förenade rikena jemte öfriga europeiska magter och några få utom vår verldsdel belägna länder år 1874 inträdde, har, vid en år 1878 i Paris hållen allmän postkongress, vunnit ytterligare utvidgning, så att densamma nu mera omfattar trettio två särskilda länder samt de flesta europeiska länders transatlantiska besittningar.

Allmänna postföreningen.

Samtidigt hafva de förenade rikena jemte flere andra till postföreningen hörande länder deltagit i afslutandet af särskilda fördrag dels rörande försändning af äfven bref med angifvet värde, dels ock i fråga om utväxling af postanvisningar.

Utvexling af penningbref och postanvisningar med utlandet.

Under år 1877, det senaste för hvilket fullständiga statistiska uppgifter föreligga, hafva blifvit befordrade omkring 35,700,000 postförsändelser, hvilket, vid jämförelse med nästföretgånga år, utvisar en tillökning af 13 procent.

Antalet postförsändelser.

Dessutom hafva, på grund af förskrifning genom postanstalt, blifvit fort-skaffade 252,570 årgångar tidningar och tidskrifter, innefattande i denna del af posttrafiken en minskning af omkring 30 procent.

Tidnings-
trafiken.

I anledning af den beslutade nya organisationen af Generalpoststyrelsen har Kongl. Maj:t utfärdat kungörelse om ändring i vissa delar af den för styrelsen gällande instruktion.

Instruktion för
General-
poststyrelsen.

Statstelegrafnätet har under 1878 undergått följande förändringar i dess utsträckning:

Stats-
telegrafnätet.

Nya linier hafva blifvit anlagda från köpingen Figeholm till Fårbo å linien Vestervik—Oskarshamn, från Båstad till Östra Karup, från Hjo till Sköfde, från Kopparberg till Ludvika, och har utom på nämnda sträckningar en ny ledningstråd blifvit upplagd å den äldre linien från Östra Karup till Laholm.

Deremot hafva förut varande stolplinier och trådleddningar mellan Moholm och Hjo samt mellan Kolbäck och Strömsholm äfvensom telegrafverkets trådleddning å linien Kolbäck—Vesterås, såsom numera för verket obehöfliga eller obrukbara, blifvit nedtagna.

Ombyggnader hafva egt rum af linierna Laxå—Töreboda, Göteborg—Jordfallet och mindre sträckor deromkring, Kalmar—Bergqvara, Nyland—Sollefteå, hvarjemte i jernvägstunneln i Stockholm nya reservkablar inlagts.

Längden af de tillkomna, nyanlagda linierna utgjorde 9,0 och af ledningarna 11,2 mil, hvaremot de nedtagnas längd uppgick till 7,1 resp. 9,3 mil, så att vid slutet af 1878 telegrafnätet i dess helhet omfattade i linier och kablar 776,2 och i ledningar 1,903,7, allt svenska mil.

Stationer. Nya statstelegrafstationer hafva inrättats i Båstad, Figeholm, Husum, Kramfors och Nässjö.

Deremot har statstelegrafstationen i Storvik med utgången af Juni år 1878 indragits, då i stället jernvägsstationen å orten uppläts för allmän korrespondens.

Hela antalet statstelegrafstationer utgör nu 179, hvaraf 177 äro elektriska, 2 optiska.

Dessutom hafva 25 för telegrafering inrättade jernvägstelegrafstationer blifvit satta i förbindelse med statstelegrafnätet. Hela antalet af de med hvarandra i förbindelse stående stats- och jernvägstelegrafstationer utgör 705.

Kostnad för nybyggnad. Till telegrafbyggnadsarbeten har för år 1878 varit anvisadt ett belopp af 84,720 kronor.

Telegrammer. Telegrammernas antal, som år 1877 uppgick till 1,059,289, deraf 1,015,593 taxering underkastade, har, i följd af den under året rådande tryckta affärsställningen, något nedgått.

Telegrafverkets inkomster. Telegrafverkets inkomster, hvilka år 1877 öfverstego utgifterna med in- emot 90,000 kronor, lära för år 1878, hufvudsakligen till följd af den under året inträffade minskningen i telegramvexlingen, komma att lemna ringa eller intet öfverskott.

Telegrafering å jernvägarnes telegraflinier. Sedan Telegrafstyrelsen afgifvit förslag i fråga om de vilkor, hvarunder de till statens eller enskilda bolågs jernvägar hörande telegraflinier må begagnas för telegrafering i andra än jernvägens egna ärenden, äfvensom angående hvad som bör iakttagas, då telegram befordras samfäldt å telegrafverkets samt en eller flera jernvägars telegraflinier, har Kongl. Maj:t i ämnet utfärdat kungörelse.

Nya instruktioner för Telegrafstyrelsen o. Generaltullstyrelsen. I sammanhang med förändrad organisation af Telegrafstyrelsen och Generaltullstyrelsen har Kongl. Maj:t för dessa styrelser fastställt nya instruktioner att träda i kraft från och med år 1879.

Stapelstads-, nederlags- och transit-applagsrätt. Åt staden Vesterås har under vissa vilkor beviljats stapelstads-, nederlags- och transit-applagsrätt; och har jemväl staden Södertelje på föreskrifna vilkor erhållit de fri- och rättigheter, som rikets stapelstäder i allmänhet tillkomma.

Kronoparker- nas tillökning. Genom afsättande till kronopark af öfverloppsmarker och annan kronopark samt genom inköp för kronans räkning af enskilda marker, har kronoparkernas ytvidd under året ökats med 1,181,300 qv.-ref. Dessutom hafva

27,800 qv.-ref skogsmark vid åtskilliga boställen blifvit stälda under skogsstatens vård och förvaltning.

Inom Norrbottens, Vesternorrlands och Jemtlands län har afverkningsrätt till sammantaget 545,672 träd å en del kronans marker upplåtits för 5 å 8 års tid emot en afgäld af 650,876 kronor 46 öre jemte skyldighet för köparen att ombesörja och bekosta för virkesutdrifningen erforderliga elfrensingsarbeten.

Virkesförsäljning.

För 56 allmänna skogar med en sammanlagd ytvidd af 370,200 qv.-ref hafva fullständiga, 20 år omfattande hushållningsplaner faststälts samt för 236 allmänna skogar om tillsammans 342,000 qv.-ref interims-skogshushållningsplaner, afsedda för 10 år.

Skogshushållningsplaner.

Med årets början hafva fyra nya kronojägarebefattningar tillkommit.

Skogsstatens tillökning.

Såsom under föregående år och till enahanda kostnad eller omkring 34,000 kronor, har ett antal extra bevakare till förstärkning af den ordinarie bevakarepersonalen i de sex norra länen varit anställdt.

Extra skogsbevakning.

Den inom Norr- och Vesterbottens län fortgående undersökningen till utrönande af kostnaden för vattendragens flottbargörande har under året omfattat Skellefteå elf med bivatten från Storafvan till Lejonströms sågverk, de i nämnde sjö samt Hornafvan och Uddjaur utfallande vattendragen äfvensom Kåge elf med tillflöden. I sammanhang härmed har uppskattning af kronans skogar vid en del af dessa vattendrag fortgått.

Undersökningar för elfrensningar samt skogsuppskattning.

Under året hafva till allmänhetens tjänst varit anställda sex skogsingenjörer med verksamhet inom aderton län.

Skogsingenjörer.

Fridlysningstiden för elg har utsträckts från och med 1 Oktober till och med 31 Augusti samt för ejder vid kusterna af Göteborgs och Bohus län, Halland, vestra kusten af Kristianstads län samt Malmöhus län från och med 1 Februari till och med 31 Augusti. Jagt å rapphöns har under året varit förbjuden på Gotland. För Örkeneds socken i Kristianstads län har utfärdats förbud mot jagt under åren 1879 till och med 1883 å i § 12 af gällande jagtstadga omförmäldt villebråd.

Fridlysningstid för vildt.

Allmänna hypoteksbankens obligationsskuld belöpte sig vid 1877 års utgång till 170,298,966 kronor 72 öre. Under nästlidna år försåldes af bankens femprocentsobligationer 4,585,700 kronor och utlottades till inlösen ett belopp af 749,200 kronor; vid försäljningen af nämnda obligationer har sedan näst-

Allmänna hypoteksbankens obligationer.

lidne Augusti månad parikurs varit gällande. Af bankens fyraprocentsobligationer försåldes under året 129,100 kronor, hvarjemte utlottats ett belopp af 567,300 kronor; försäljningspriset å dessa obligationer har sedan Augusti månad varit 87 procent. Af 1874 års utländska lån, deraf vid 1878 års ingång återstode osålda obligationer till belopp af 8,140,500 riksmark, hafva försålts 7,300,500 riksmark; hvarjemte ett nytt lån med obligationer, förskrifna å tyska språket efter en räntefot af 4 procent, år 1878 upplagts till nominelt belopp af 45,000,000 riksmark, och hafva af dessa obligationer 7,100,700 riksmark under året blifvit sålda.

Hypoteks-
föreningarnas
ställning.

Enligt den, efter uppgifter från allmänna hypoteksbanken och de särskilda hypoteksföreningarna, i Finans-departementet upprättade öfversigt af landthypoteksföreningarnas ställning vid 1877 års slut, utgjorde summan af de amorteringslån, hypoteksföreningarna då upptagit, efter afdrag af å lånen verkställd amortering, i rundt tal 221,508,000 kronor, eller 3,866,000 kronor mera än år 1876.

Af berörda summa tillhörde 59,703,000 kronor lån, som upptagits direkt af hypoteksföreningarna, och 161,805,000 kronor lån, som negocierats genom allmänna hypoteksbanken.

Allmänna
hypoteks-
kassan för
Sveriges
städer.

Vid 1877 års slut var allmänna hypotekskassans för Sveriges städer skuld för utelöpande obligationer 5,384,700 kronor, och hafva under år 1878 sålts obligationer till ett belopp af 39,600 kronor.

Försäljningspriset å dessa, med 5 procent ränta löpande obligationer, har varit 98 å 94 procent.

Allmänna hypotekskassans fordran hos stadshypoteksföreningarna för till dem utgifna amorteringslån var vid 1877 års utgång, efter afdrag af skedd amortering, 5,345,298 kronor 88 öre.

Riksbankens
metalliska
kassan.

Riksbankens metalliska kassa, beräknad i enlighet med bankoreglementets bestämmelser, utgjorde vid utgången af September månad 1878 i rundt tal 10,640,000 kronor, emot 11,645,000 kronor vid samma tid år 1877, och hade alltså minskats med 1,005,000 kronor. Tillgången bestod i myntadt och omynadt guld för 5,892,000 kronor och i silfver för 5,059,000 kronor, dervid för det enligt lagen om rikets mynt af den 30 Maj 1873 preglade silfvermynt, utgörande 3,111,000 kronor, afdragits tio procent af pregelvärdet, i enlighet med bankoreglementets föreskrift.

Riksbankens tillgångar hos bankinrättningar och handelshus på utrikes orter, på hvilka sedelutgifning får grundas, uppgingo vid slutet af September 1878, efter afdrag af Riksbankens skulder på dylika räkningar, till 3,905,000 kronor. Vid samma tid år 1877 hade Riksbanken ett skuldöfverskott på ut-

rikes orter af 777,000 kronor, hvadan dess ställning i denna del förbättrats med i rundt tal 4,682,000 kronor.

Tillgången i vaxlar, accepterade till betalning å utrikes ort, var den 30 September 1877 11,744,000 kronor, men samma dag 1878 13,479,000 kronor, allt i runda tal.

Under December 1878 har beviljats oktroj för två enskilda banker, be- Enskilda bank-
nämnda, den ena "Lidköpings enskilda bank" och den andra "Norrbottens inrättningarna.
enskilda bank", med rätt för dessa banker att utgifva egna banksedlar, dock allenast å femtio, etthundra, femhundra och ettusen kronor.

Uti myntadt och omyntadt guld innehade de sedelutgifvande enskilda Enskilda ban-
bankerna den 30 September 1878 kronor 8,341,000, emot kronor 8,374,000 kernas kassa i
samma dag år 1877. myntadt och
omyntadt guld.

Beloppet utelöpande sedlar var vid slutet af September månad 1878, i Utelöpande
jemna tal, för Riksbanken 29,485,000 och för de enskilda bankerna 55,068,000 banksedlar.
eller tillsammans 84,553,000 kronor; och som utelöpande sedelmassan vid samma
tid 1877 var för den förra 30,832,000 kronor och för de senare 60,657,000
eller tillsammans 91,489,000 kronor, hade alltså en minskning egt rum af nära
7 millioner kronor.

Den 30 September 1878 voro uti Riksbanken och de enskilda bankinrätt- Bankernas
ningar, rörande hvilka öfversigter offentliggöras, inestående på upp- och af upp- och
skrifning 35,565,000, emot 41,944,000 vid samma tid 1877. utlåning.

På depositionsräkning inestodo vid September månads utgång 1878
195,036,000 kronor, emot 204,259,000 kronor år 1877.

Beloppet af diskonterade inrikes vaxlar, som den 30 September 1877 upp-
gick till 121,630,000 kronor, var samma dag 1878 kronor 100,583,000 och hade
alltså nedgått med öfver 21 millioner.

Utlåningen hade från 122,052,000 kronor vid slutet af September 1877
ökats till 126,146,000 kronor år 1878, eller med i rundt tal 4 millioner; och
det på kassakreditiv utestående beloppet hade från 98,723,000 kronor ökats
till 99,859,000 kronor.

Religions-
vården.

Efter det bibelkommissionen till Kongl. Maj:t öfverlemnade en af kommissionen utarbetad ny öfversättning af Gamla Testamentets kanoniska böcker, har Kongl. Maj:t enligt nådigt cirkulär den 11 Oktober 1878 öfverlemnade samma öfversättning till granskning af de teologiska fakulteterna vid universitetet och samtliga consistoria ecclesiastica i riket.

Sedan det af särskilde komiterade omarbetade förslaget till ny katekesförklaring delgifvits Kyrkomötet, som med några förändringar gillade detsamma, har Kongl. Maj:t, med bifall till Kyrkomötets i detta hänseende gjorda hemställan, den 11 Oktober 1878 meddelat förordnande derom att jemte Märten Luthers lilla katekes den sålunda omarbetade katekesförklaringen skall varda såsom lärobok vid kristendomsundervisningen i svenska kyrkan till allmänt bruk antagen; och har under samma dag nådigt cirkulär i ämnet utfärdats till consistoria ecclesiastica och vederbörande läroverksstyrelser i Stockholm.

Nya edsformulär för ecklesiastike embets- och tjenstemän äro, i enlighet med Kyrkomötets derom gjorda anhållan, af Kongl. Maj:t fastställda medelst nådig kungörelse af den 25 Oktober 1878.

Med anledning af en från Kyrkomötet inkommen skrifvelse har Kongl. Maj:t — som vid meddelande under de senare åren af koncessioner för jernvägars anläggande ålagt vederbörande koncessionshafvare att vidkännas erforderliga kostnader för åstadkommande af religions- och sedlighetsvård åt de vid jernvägsanläggningen använde arbetare — medelst nådigt cirkulär den 1 November 1878 bemyndigat domkapitlen att hvart inom sitt stift, der det efter pröfning af förhållandena i afseende på dylika arbetsföretag finnes nödigt, utan afvaktan å arbetschefs eller styrelses förslag antingen förordna särskild prestman för beredande af religionsvård åt der varande arbetare eller ock uppdraga åt någon inom orten redan anställd prest att jemte sin innehafvande befattning besörja detta åliggande.

Delning af
prosteri och
af pastorat.

På vederbörande domkapitels framställning har Kongl. Maj:t under den 3 Maj 1878 beslutit delning af Skara domprosteris kontrakt i två dylika, innefattande det ena, under namn af "domprosteriet", Skara, Säfvareds och Synnerby pastorat och det andra, under namn af "Barne kontrakt", de öfriga till domprosteriet förut hörande pastorat.

Tre nya pastorat hafva under år 1878 tillkommit, i det Kongl. Maj:t förordnat, att Borgholms församling i Kalmar stift skulle skiljas från Köpings pastorat, Glumslöfs församling i Lunds stift från Qvistofta pastorat och Borgsjö församling i Hernösands stift från Torps pastorat, för att hvardera bilda eget gäll.

Ändring af
reglemente för
enkehjelps
utgörande.

Sedan till Kongl. Maj:ts pröfning öfverlemnats ett af utsedde komiterade, enligt beslut af det under Augusti 1877 i Hernösand församlade prestnötet, uppgjort förslag till ändringar i det af Kongl. Maj:t den 6 Maj 1843 fast-

ställda reglemente för tillökad enkehjelps utgörande inom Hernösands stift, har Kongl. Maj:t den 18 Oktober 1878 förklarar, att nådiga resolutionen den 6 Maj 1843 icke må utgöra hinder för att sålunda öfverenskomna bestämmelser tills vidare tillämpas.

Under år 1878 har Kongl. Maj:t fastställt ritningar till nio nya kyrkor, till ändring och reparation af två, till tornbyggnad å två samt till altaren, predikstolar, orgelfaçader och läktare m. m. i tolf kyrkor. Öppna bref om tillåtelse att genom kollekt och stambok öfver hela riket insamla bidrag till kyrkobyggnaders uppförande hafva utfärdats för tre församlingar; hvarjemte Kongl. Maj:t medgifvit upptagande af en kollekt i rikets kyrkor till understöd åt lutherska kyrkan i Österrike.

Kyrkobyggnader m. m.

Kongl. Maj:t har under den 15 November 1878 förklarar den församling, som åtskilliga personer anmält sig vara sinnade att bilda under namn af metodist-episkopal-kyrkoförsamling i Jönköping, af staten erkänd med rätt till offentlig religionsöfning under de vilkor och bestämmelser, som i Kongl. förordningen den 31 Oktober 1873 stadgas.

Främmande trosbekännare.

Från Riksarkivet har under år 1878 af trycket utgifvits ett häfte arkivaliska meddelanden, innehållande bland annat berättelse om de i arkivet under de nästförflutna åren verkställda arbeten.

Riksarkivet.

Kongl. Maj:t har under år 1878 godkänt upprättade ritningar till de nya universitetsbyggnaderna i Upsala och Lund.

Universiteten.

Ombildningen af adjunkturerna vid universiteten har under år 1878 fortgått; och har Kongl. Maj:t under året anvisat medel för tre extra ordinarie professioner, deraf två vid Upsala och en vid Lunds universitet.

Seminariet för språkvetenskap i Upsala har, fördeladt på tre afdelningar, en för klassisk filologi, en för romansk filologi och en för nordisk språkforskning, trädt i verksamhet med höstterminen 1878.

Vid Karolinska mediko-kirurgiska institutet har ombildningen af adjunkture till extra ordinarie professioner begynt, i det Kongl. Maj:t meddelat förordnande om åtgärders vidtagande för två extra ordinarie professioners tillsättande.

Karolinska institutet.

Kongl. Maj:t har den 1 November 1878, med upphäfvande af stadgan för rikets allmänna elementarläroverk af den 29 Januari 1859, i dess ställe fastställt stadga för rikets allmänna läroverk.

De allmänna läroverken.

Under samma dag har Kongl. Maj:t förordnat att ett å latinlinien fullständigt högre läroverk å Södermalm i Stockholm skall träda i verksamhet vid nästkommande läseårs början.

Under samma dag har Kongl. Maj:t fattat beslut rörande förändrad sammansättning af direktionen för Stockholms stads undervisningsverk.

Kongl. Maj:t har den 11 Oktober 1878 låtit utfärda nytt reglemente för en enke- och pupillkassa, i hvilken lärare vid allmänna läroverk, folkskolelärare- och folkskolelärarinne-seminarier, högre lärarinneseminarier i Stockholm samt vissa pedagogier ega delaktighet.

Af det anslag å 6,000 kronor, som på Kongl. Maj:ts framställning blifvit för år 1878 af Riksdagen beviljad till resestipendier för lärare i främmande lefvande språk vid de allmänna läroverken, har Kongl. Maj:t under samma år tilldelat åtta sådana lärare understöd för resor i utlandet.

För praktisk utbildning af blifvande lärare vid de allmänna läroverken har under år 1878 profårskurs varit anordnad vid läroverken i Stockholm, Upsala, Lund och Kalmar. Lärarekandidaternes antal har utgjort 41.

Kongl. Maj:t har under den 25 Oktober 1878 bemyndigat chefen för Ecklesiastik-departementet att uppdraga åt sakkunnige män uppgörandet af en plan för likformig uppställning af grammatiska, för de allmänna läroverken afsedda läroböcker i modersmålet samt tyska, engelska, franska, latinska och grekiska språken.

De högre allmänna läroverkens rektorer hafva år 1878 med Kongl. Maj:ts tillstånd varit i Stockholm församlade och med chefen för Ecklesiastik-departementet samt under hans ordförandeskap haft öfverläggningar rörande läroverkens angelägenheter.

Den 18 Maj 1878 har Kongl. Maj:t meddelat bestämmelser rörande aflöning för teckningslärarne vid de allmänna läroverken.

Ny plan för teckningsundervisningen vid de allmänna läroverken är af Kongl. Maj:t fastställd den 1 November 1878.

Enligt erhållet uppdrag har Slottsintendenten E. Jakobsson under år 1878 inspekterat teckningsundervisningen vid åtskilliga allmänna läroverk samt afton- och söndagsskolor.

Under sommaren 1878 ar hen undervisningskurs i teckning varit, jemlikt Kongl. Maj:ts beslut, i Stockholm anordnad för teckningslärare vid allmänna läroverk, tekniska skolor och folkskolelärareseminarier.

Kongl. Maj:t har den 18 Oktober 1878 förordnat, att en af läraren vid Gymnastiska centralinstitutet, Kaptenen L. M. Törngren författad beskrifning å fria lekar jemte plan för införande af sådana vid de allmänna läroverken skulle från trycket utgifvas.

Under den 3 Maj 1878 har Kongl. Maj:t förordnat särskilde komiterade att utreda frågan om löneförbättring för lärarne vid rikets allmänna läroverk,

pedagogier och folkskolelärareseminarier samt det högre lärarinneseminarier och att derom afgifva förslag.

Autalet lärjungar vid statens allmänna läroverk och pedagogier utgjorde vid början af 1878 års hösttermin 14,453.

Under samma år hafva 553 lärjungar aflagt godkänd maturitetsexamen vid de allmänna läroverken.

Enligt uppdrag har chefen för den inom Ecklesiastik-departementet inrättade afdelning för den högre undervisningen under år 1878 inspekterat de allmänna läroverken i Skara, Venersborg, Jönköping och Göteborg.

Kongl. Maj:t har den 6 December 1878 tilldelat 42 högre skolor för qvinlig ungdom understöd af de för sådant ändamål anslagna statsmedel, att utgå under åren 1879, 1880 och 1881.

Högre skolor
för qvinlig
ungdom.

Höstterminen 1878 utgjorde elevernas antal vid folkskolelärareseminarierna 916 och vid folkskolelärarinneseminiarierna 404, eller tillsammans 1,320, det högsta antal elever, som hittills något år begagnat undervisningen vid dessa läroanstalter. Vid läsårets slut sistlidne vårtermin undergingo 210 manliga och 90 qvinliga elever, sålunda tillsammans 300, afgangsexamen.

Seminarier för
folkskole-
lärares och
lärarinnors
bildande.

Genom nådigt bref den 31 Maj 1878 har Kongl. Maj:t meddelat närmare föreskrifter rörande anordningen af fjerde klassen vid seminarierna.

Sedan Riksdagen bifallit Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående ökade arfvoden åt lärare i teckning vid seminarierna, hafva dessa arfvoden under den 18 Maj 1878 blifvit till de nya beloppen bestämda. Ny plan för teckningsundervisningen vid seminarierna har under den 1 November samma år blifvit af Kongl. Maj:t godkänd.

För seminariet i Karlstad har ett nytt lärohus blifvit uppfördt och vid sistlidne hösttermins början för sitt ändamål upplätet.

Vid de med folkskolelärarinneseminiarierna förenade särskilda afdelningar för småskolelärarinnors bildande utexaminerades sistlidne vårtermin 82 elever. Dessa särskilda afdelningar hafva under innevarande läsåår blifvit närmare förenade med sjelfva seminarierna.

Seminarier för
småskole-
lärares och
lärarinnors
bildande.

Under höstterminen 1878 voro intagna vid seminariet i Jockmock för lappska småskolelärares och lärarinnors bildande 9 elever och vid seminariet i Haparanda för finska småskolelärares och lärarinnors bildande 19 elever, och utexaminerades vid sistlidne vårtermins slut från det förra seminariet 4 och från det senare 6 elever.

Särskildt tillfälle till undervisning har varit beredt vid seminariet i Lund för småskolelärare och lärarinnor och vid seminariet i Linköping för äldre folkskolelärare.

Vid 11 af landsting underhållna småskolelärareseminarier hafva under år 1878 tillsammans 254 elever undergått den genom Kongl. kungörelsen den 11 Januari 1878 föreskrifna afgangspröfning.

Inspektion. Efter erhållet uppdrag har chefen för den inom Ecklesiastik-departementet upprättade byrå för ärenden angående folkundervisningen under sistlidna år verkställt inspektion af seminarierna i Stockholm, Upsala, Skara, Lund, Göteborg och Karlstad.

I anledning af folkskoleinspektörernes i deras senast afgifna berättelser gjorda framställningar och förslag, har Kongl. Maj:t i nådigt cirkulär till domkapitlen den 11 Oktober 1878 meddelat särskilda föreskrifter angående folkundervisningen.

Normalplan. Sedan en normalplan för undervisningen i folkskolor och småskolor blifvit utarbetad, har Kongl. Maj:t den 11 Oktober 1878 anbefalt tryckning och utdelning till alla skolråd af denna normalplan.

Berättelser om folkundervisningen. Under år 1878 hafva domkapitlen inkommit med de utlåtanden för år 1875—1877 angående folkundervisningen, hvilka enligt folkskolestadgans föreskrift skola hvart tredje år till Kongl. Maj:t ingifvas; hvarjemte så väl domkapitlen som öfverstyrelsen för Stockholms stads folkskolor inkommit med särskilda uppgifter om folkundervisningen för år 1877.

Enligt dessa uppgifter funnos under sistnämnda år i hela riket 12 högre folkskolor (med 330 lärjungar), 3,791 folkskolor, hvaraf 2,844 fasta och 947 flyttande, 810 mindre skolor, hvaraf 491 fasta och 319 flyttande, samt 4,336 småskolor, hvaraf 2,162 fasta och 2,174 flyttande, eller tillsammans 8,949 folkundervisningsanstalter. I de högre folkskolorna undervisade 12 lärare samt i folkskolorna 3,746 lärare och 615 lärarinnor, tillsammans 4,361

» mindre skolorna	311	»	»	510	»	»	821
» småskolorna	812	»	»	3,606	»	»	4,418

Summa 4,869 lärare och 4,731 lärarinnor, tillsammans 9,600, förutom 116 lärare och 178 lärarinnor eller tillsammans 294, som särskildt undervisade i öfningsämnen eller handaslöjder.

Antalet barn mellan 7—14 år utgjorde 693,191, af hvilka

undervisats i sina egna distrikts fasta folkskolor	242,339	
» » » » » flyttande »	102,256	
» » » » » mindre skolor	41,593	
» » » » » småskolor	183,944	570,132
» » allmänna läroverk eller i folkundervisningsanstalter utom distriktet		15,094

undervisats i enskilda skolor	25,454
» » hemmen	49,831
vistats utom skoldistriktet utan att närmare uppgifter om dem lemnats	5,052
under året ej deltagit i undervisningen	27,628.

Af de sistnämnda hade 10,872 redan förut aflagt examen från folkskolan, 2,995 hade till följd af sjukdom eller naturfel samt 13,761 af annan anledning under detta år icke åtnjutit undervisning.

Utgifterna för folkskoleväsendet utgjorde under år 1877 enligt ofvannämnda från domkapitlet och öfverstyrelsen insända uppgifter: till lärares och lärarinnors aflöning 5,475,330 kronor, till skollokaler och inventarier 1,724,087 kronor, till undervisningsmateriel 209,074 kronor samt för öfriga behof 899,696 kronor, tillsammans 8,308,187 kronor.

Lönetillskott af allmänna medel hafva för år 1877 utgått med tillsammans 2,244,433 kronor 45 öre för 9,367 lärare och lärarinnor, af hvilka voro anställda i folkskolor 4,146, i mindre skolor och småskolor 5,221. Under år 1878 hafva 286 församlingar på grund af medellöshet erhållit särskilda bidrag till folkskolelärares aflöning. Lönetillskott

Till 2 nya högre folkskolor hafva år 1878 understöd af statsmedel beviljats.

Högre folkskolor.

På derom gjorda ansökningar har Kongl. Maj:t för år 1878 beviljat understöd åt lärare vid 244 fortsättningsskolor samt åt 103 församlingar, som beredt i skolåldern varande barn undervisning i slöjd.

Fortsättnings-skolor. Slöjd-undervisning.

Af de till Lappmarks ecklesiastikverk anvisade medel hafva aflönats 4 skolmästare och 14 kateketer, samt dels 41 lappska barn njutit underhåll och beklädnad, dels bidrag lemnats till inackordering af lappska barn.

Lappmarks ecklesiastikverk.

Till främjande af folkundervisningen bland de i rikets nordligaste trakter bosatte finnar hafva beviljats understöd för år 1878 till höjande af lärares löner till och öfver minimum, hvarjemte bidrag af statsmedel anvisats till uppförande af ett skolhus i Öfver-Torneå skoldistrikt och till inredning af en folkskola i Carl Gustafs skoldistrikt.

Understöd åt skolor för barn, som tala finska.

I ändamål att till nedsatt pris från och med innevarande år hållas folkskolorna tillhanda hafva, jemte förut anmäld undervisningsmateriel, följande läromedel blifvit anordnade, nemligen: en omarbetad upplaga af folkskolans läsebok, afbildningar i härdad massa af matsvampar, samt väggkarta öfver Afrika.

Undervisningsmateriel.

En samling modeller för undervisning i slöjd har blifvit för allmänna medel anskaffad.

För de lappska skolorna har en lärobok i fäderneslandets historia blifvit öfversatt på lappska språket och från trycket utgifven, hvarjemte till så väl lappska som finska skolor undervisningsmateriel kostnadsfritt utdelats.

Folkskole-
lärares pen-
sionsinrätt-
ning.

Enligt direktionens för folkskolelärares pensionsinrättning berättelse för år 1877 var vid nämnda års slut delaktighet i pensionsinrättningen beviljad för 3,923 lärareplatser. Antalet pensionstagare utgjorde vid samma års slut 373 med ett årligt pensionsbelopp af 130,276 kronor 50 öre. Inrättningens kapitalbehållning var vid sista afslutningen 1,628,062 kronor 21 öre.

Folkskole-
lärares enke-
och pupill-
kassa.

Till delaktighet i folkskolelärares enke- och pupillkassa voro vid 1877 års slut 2,269 personer anmälda. Antalet pensionstagare utgjorde vid samma tid 153, och var kassans behållning 216,534 kronor 27 öre.

Folkhögskolor.

Af det under vissa vilkor beviljade förslagsanslag till understöd åt folkhögskolor har Kongl. Maj:t under år 1878 anvisat understöd åt 25 dylika skolor med tillsammans 43,600 kronor. Enligt styrelsernas berättelser uppgick elevernas antal i dessa skolor under sistlidna läseår till 654.

Genom nådig kungörelse den 18 Maj 1878 har Kongl. Maj:t meddelat förändrade föreskrifter angående anslag till understöd åt folkhögskolor.

Undervisning
för döfstumma
och blinda.

Vid allmänna institutet för döfstumma och blinda voro under år 1878 in- tagna 151 döfstumma och 59 blinda, eller tillsammans 210, af hvilka 131 voro frielever och 16 erlade half afgift.

Granskning af institutets räkenskaper och förvaltning för åren 1875, 1876 och 1877 enligt reglementets föreskrift har under år 1878 blifvit verkställd, och berättelse derom afgifven af revisorer, som Kongl. Maj:t förordnat.

Sedan Riksdagen i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga framställning för år 1879 beviljat ett extra anslag af 15,000 kronor till bestridande af kostnaderna för den å Manilla befintliga blindafdelningens afskiljande från döfstuminstitutet, har Kongl. Maj:t förordnat, att för vården om de på statens bekostnad undervisade blinda skall upprättas ett särskildt institut, och hafva dels nådiga föreskrifter meddelats angående detta instituts förvaltning, dels ock en särskild direktion för detsamma blifvit af Kongl. Maj:t förordnad. Detta nya institut har med Januari månad innevarande år börjat sin verksamhet i förhyrd lokal i Hedvig Eleonora församling i Stockholm.

Af de till understöd och uppmuntran åt mindre uppfostringsanstalter för döfstumma och blinda anvisade medel hafva för år 1878 bidrag med tillsammans 38,567 kronor tilldelats 14 sådana anstalter.

Antalet barn vid dessa anstalter uppgick under nämnda år till 393. För innevarande år har till samma ändamål anvisats ett belopp af 37,875 kronor för 387 barn.

Vid den i Vadstena inrättade läroanstalt för öfveråriga döfstumma har undervisningen börjat den 1 Maj 1878 och sedermera under året fortgått. Antalet elever har varit 26.

Sedan Riksdagen beviljat medel för inrättande af ytterligare en dylik läroanstalt, har Kongl. Maj:t förordnat, att en sådan skall under innevarande år, så snart ske kan, upprättas i Skara.

Sedan, enligt nådigt uppdrag, särskilde komiterade utarbetat förslag till ombildning af slöjdföreningens i Stockholm söndags- och aftonskola, har Kongl. Maj:t under den 1 November 1878, med förklarande att denna sålunda utvidgade skola skall benämnas Tekniska skolan i Stockholm, låtit för densamma utfärda stadgar att lända till efterrättelse från den 1 September 1879.

De tekniska
läroanstal-
terna.

Kongl. Maj:t har för år 1878 af de för ändamålet anslagna medel tilldelat understöd åt följande slöjds-kolor samt söndags- och aftonskolor, nemligen slöjdskolorna i Södertelje och Karlskrona, aftonskolan i Upsala, afton- och söndagsskolorna i Örebro, Köping, Malmö, Vexjö, Jönköping och Luleå samt borgarenskolorna i Kristianstad.

Enligt nådig kungörelse den 18 Maj 1878 har Kongl. Maj:t meddelat beslut angående de villkor, hvarunder tekniska afton- och söndagsskolor må för år 1879 kunna erhålla understöd af de för sådant ändamål anvisade statsmedel.

Genom understöd af anslaget till resestipendier samt läroböckers och lärda verks utgifvande har Kongl. Maj:t fortfarande beredt förtjente vetenskapsidkare tillfälle dels till forskningsresor och dels till offentliggörande af sina lärda arbeten.

Vetenskapliga
resor m. m.

Antiqvariska forskningsresor hafva äfven genom Vitterhets-, Historie- och Antiquitets-akademiens försorg blifvit företagna i åtskilliga af rikets landskap.

För Kongl. Akademien för de fria konsterna har Kongl. Maj:t fastställt nya stadgar den 1 November 1878.

Akademien
för de fria
konsterna.

På grund af förordningen den 15 Februari 1855 angående ersättning för understöd, som af fattigvårdssamhällen i ett af de förenade rikena Sverige och Norge lemnats behöfvande personer från det andra riket, har under år 1878, liksom tillföre, likvid emellan de båda statskassorna egt rum.

Fattigvården.

Af anslaget till den fattigvård, som bör af allmänna medel bekostas, hafva särskilda belopp fortfarande blifvit ställda till disposition af Kongl. Maj:ts Be-

fallningshafvande i Jemtlands, Vesterbottens och Norrbottens län, att användas till understöd åt fattiga bland lappallmogen.

Kongl. Maj:t har under den 22 Februari 1878 meddelat förändrade bestämmelser rörande användandet af Malmö barnhusfonds inkomster.

Helsovård
m. m.

Sedan Riksdagen till understöd åt uppfostringsanstalter för sinnesslöa barn beviljat anslag under vilkor, bland andra, att de idiotskolor, som njöte understöd af statsmedel, borde vara underkastade den inspektion, chefen för Ecklesiastik-departementet bestämde, har nämnde departementschef den 25 Oktober 1878 förordnat särskilde personer att inspektera berörde anstalter och derom afgifva berättelse.

Genom beslut den 18 Oktober 1878 har Kongl. Maj:t fastställt förändrade bestämmelser rörande beloppet af de afgifter, som böra erläggas för hospitalsvård från och med år 1879.

Under den 13 September 1878 har Kongl. Maj:t meddelat särskilda förordnanden om öppnandet i början af 1879 af Lunds hospital och den nyinrättade delen af hospitalet i Hernösand samt om Malmö hospitals användande till hem endast för obotlige sinnessjuke.

Riksdagens underdåniga framställning i fråga om ändring i 2 § af instruktionen för direktionerna öfver länens lasarett och kurhus har, enligt Kongl. Maj:ts beslut den 10 Maj 1878, blifvit remitterad till Kongl. Maj:ts samtliga Befallningshafvande, som skulle hafva att, efter landstingens hörande, i ämnet afgifva underdåniga utlåtanden.

Barnmorske-
väsendet.

Vid 1876 års slut uppgick barnmorskornas antal i hela riket till 2,171, af hvilka 141 voro bosatta i Stockholm, de öfriga i andra städer och på landsbygden. Under loppet af år 1878 hafva 105 elever blifvit vid rikets tre läroanstalter för barnmorskor undervisade i den allmänna förlossningskonsten och, efter med dem anställdt förhör, förklarats berättigade att utöfva barnmorskeyrket. Bland dem hafva 51 utgått från Stockholms, 34 från Göteborgs och 20 från Lunds läroanstalt. Af sålunda utexaminerade barnmorskor hafva i Stockholm 31 och i Göteborg 18, hvilka ådagalagt goda insigter och färdighet i den egentliga barnmorskekonstens utöfning samt derjemte gjort sig kända för pålitlighet och hedrande uppförande, ytterligare erhållit undervisning i den instrumentala förlossningskonsten och, sedan de vid anställdt förhör befunnits ega behörig skicklighet i densamma, förklarats berättigade att under vissa vilkor utöfva jemväl denna del af förlossningskonsten.

Skyddskopp-
ymningen.

Antalet af de under år 1877 vaccinerade barn utgjorde 104,392.

Vid veterinärinstitutet i Stockholm uppgick elevernas antal vid 1877 års början till 26; under året tillkommo 9 och utexaminerades till veterinärer 3, hvarjemte 2 afgingo till annat yrke, så att antalet veterinärelever vid årets slut utgjorde 30. I hofbeslagskonsten erhöles 7 civile och 13 militäre lärlingar undervisning. Af dessa aflade under året 6 civile och 6 militäre hofslagareexamen.

Veterinär-
undervis-
ningen.

Vid veterinärinrättningen i Skara uppgick veterinärelevernas antal under år 1877 till 14. Af dem har en under året från inrättningen afgått, för att egna sig åt annat yrke, och en varit på längre tid permitterad, så att 12 voro vid årets slut kvarvarande. I öfrigt erhöles 7 lärlingar undervisning för att bildas till hofslagare; hvarförutom 8 smeder åtnjöto undervisning i hofbeslagskonsten.

Genom beslut den 18 Oktober 1878 har Kongl. Maj:t bemyndigat direktionen öfver sistnämnda inrättning att till betäckande af kostnaderna för fullbordande af den smedjebyggnad, hvartill Riksdagen och Skaraborgs läns hushållningssällskap beviljat medel, använda uppkomna besparingar dels å de medel, som Riksdagen för åren 1876 och 1877 anslagit för tillämpning af ny lönestat vid inrättningen, och dels å inrättningens enskilda tillgångar för dessa år.

Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen. Stockholms slott den 18 Januari 1879.

OSCAR.

LOUIS DE GEER.
